

Δ Ι Α Ζ Ω Μ Α

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

-

1^η Συνάντηση «ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» / Νέας Γενιάς «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ»

ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΜΑΪΟΥ 2015

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΝΕΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

- **ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ:** Νάντια Δρακούλα

- **ΟΛΙΜΗΤΕΣ:**

1. Σοφικίτου Μαρία, *«Συμβολή της Κίνησης Πολιτών “ΔΙΑΖΩΜΑ” στην ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων».*
2. Ευδόκιμος Φρέγκογλου, *«Το “ΔΙΑΖΩΜΑ” σε μία νέα ψηφιακή εποχή».*
3. Σωκράτης Μεχτερίδης, *«Πώς βιώνω το “ΔΙΑΖΩΜΑ” ως εθελοντής».*
4. Γουλιέλμος Ορεστίδης, *«Μελέτες αποκατάστασης αρχαίων θεάτρων, ο ρόλος του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ” - μελέτη για το αρχαίο θέατρο Σπάρτης».*
5. Νίκος Χατζηδάκης, *«Αποκαταστάσεις αρχαίων θεάτρων και καθολική προστασία τους».*
6. Λυδία Γιαννακοπούλου, *«Εμπειρία ενός εταιρικού μέλους».*
7. Γιώργος Δρίβας, *«Συμμετοχή στο “ΔΙΑΖΩΜΑ” από το όραμα στην πραγματοποίησή του».*
8. Βαγγέλης Ευθυμίου, *«Προσωπική εμπειρία σχετικά με το “ΔΙΑΖΩΜΑ”».*
9. Παναγιώτης Βλάχος, *«Πολιτιστικές διαδρομές του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ” ως ευκαιρία ενός νέου μοντέλο ανάπτυξης».*
10. Νάντια Δρακούλα, *«Η εμπειρία της εκπροσώπησης του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ” στη Νέα Υόρκη και το crowdfunding για την Αρχαία Επίδαυρο».*
11. Θεodorής Μπένος *«Γ.Σ. “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ” Ευχάριστη | Ενδιαφέρουσα | Εμπειρία».*
12. Μαρία Μπελογιάννη (φιλόλογος στο Βαρβάκειο), Εβελίνα Μαρκοπούλου (μαθήτρια), Νίκη Γεωργακοπούλου (φοιτήτρια), *«Νεανική αγκαλιά για τα αρχαία θέατρα».*

- **ΣΥΖΗΤΗΣΗ**

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

Αρχικά η κα Νάντια Δρακούλα (συγγραφέας, νομικός & δημοσιογράφος, συνιδρύτρια της Πολιτιστικής Εταιρείας «Η Τρελή Ροδιά» και συντονίστρια της Α΄ συνάντησης του «ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ») καλησπέρισε και καλωσόρισε όλους όσους παραβρέθηκαν στην 1^η Συνάντηση της Νέας Γενιάς του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ», η οποία συμβολικά ονομάστηκε από τους διοργανωτές «ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑ», λαμβάνοντας το όνομα αυτό από το άνω διάζωμα των αρχαίων θεάτρων. Εν συνεχεία, επισήμανε ότι οι περισσότεροι που παρακολουθούν τη συνάντηση αυτή είναι ήδη μέλη του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ», ή και συνεργάτες του. Σημείωσε, όμως, ότι διακρίνει ανάμεσά τους και κάποια καινούργια πρόσωπα, τα οποία θέλουν να μάθουν τι σημαίνει «ΔΙΑΖΩΜΑ» και πώς μπορούν να εμπλακούν σε αυτό.

Αμέσως μετά η κα Δρακούλα περιέγραψε τη φιλοσοφία του «ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ»: *«Το “ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑ”, συνέχισε, ξεκινάει σήμερα ως μία ουσιαστική ανάγκη. Αυτό που θέλουμε να κάνουμε είναι να ανοίξουμε μία διαζωματική αγκαλιά και στη νεότερη γενιά, προκειμένου να γνωρίσουμε καλύτερα τα νέα μέλη μας και να αναζητήσουμε τρόπους για την ένταξή τους στις δραστηριότητες του Οργανισμού μας. Θέλουμε, επίσης, να μοιραστούμε την εμπειρία μας με εσάς που θέλετε να μάθετε τι ακριβώς κάνει το “ΔΙΑΖΩΜΑ”, τι μπορείτε να κάνετε εσείς για το σωματείο, αλλά και τι μπορείτε να αποκομίσετε, συμμετέχοντας ενεργά σε αυτό. Ουσιαστικά θέλουμε να κάνουμε πράξη αυτό που ονομάζουμε “Ενεργοί Πολίτες”.*

Το “ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑ” ξεκίνησε σαν μία ιδέα: μία ιδέα που συζητούσαμε εδώ και καιρό μια μικρή διαζωματική παρέα, η λεγόμενη γαλαρία του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ”, δηλαδή τα νεότερα μέλη του. Η ιδέα αυτή είχε ως βασικό στόχο την εξεύρεση τρόπων για την προσέλκυση καινούργιου κόσμου, κατά προτίμηση εκπροσώπων της νεότερης γενιάς, στους οποίους μπορούμε μελλοντικά να περάσουμε τη σκυτάλη του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ”. Έτσι, μετά από ατελείωτες συναντήσεις και συζητήσεις, βρισκόμαστε σήμερα στο Αμφιθέατρο του Μουσείου της Ακρόπολης, σε ένα συμβολικό για το σωματείο μας μέρος, γιατί σε αυτόν εδώ το χώρο, τον Απρίλιο του 2008 το “ΔΙΑΖΩΜΑ” ξεκίνησε επίσημα τη λειτουργία του».

Στο σημείο αυτό η κα Δρακούλα ευχαρίστησε το Διοικητικό Συμβούλιο του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως και τον Πρόεδρό του, κ. Δημήτριο Παντερμαλή για την παροχή φιλοξενίας στον υπέροχο αυτό χώρο, το Διοικητικό Συμβούλιο του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» για την εργασία που έχει καταβάλει, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η συνάντηση αυτή, καθώς και τον κ. Κωνσταντίνο Τσιρίκο, γραφίστα και για τα υπέροχα σημειώματα που φιλοτέχνησε ειδικά για την εκδήλωση αυτή.

Ακολούθως η κα Δρακούλα παρουσίασε τους ομιλητές της συνάντησης αυτής, οι οποίοι είναι μέλη του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ», συνεργάτες και εθελοντές, άνθρωποι που -

ο καθένας από το δικό του τομέα - προσφέρουν σημαντικό έργο στο «ΔΙΑΖΩΜΑ» και οι οποίοι κατά τη διάρκεια της συνάντησης θα μοιραστούν το έργο τους με τους παρευρισκόμενους. Τέλος, ανέφερε ότι, μετά το πέρας όλων των ομιλιών και των εισηγήσεων, θα ακολουθήσει συζήτηση, κατά τη διάρκεια της οποίας όσοι θελήσουν θα μπορέσουν να εκφράσουν τις ιδέες τους και τις προτάσεις τους, αλλά και να υποβάλουν τυχόν ερωτήματά τους.

Αρχικά, η κα Νάντια Δρακούλα έδωσε το λόγο στην κα Μαρία Σοφικίτου, αρχαιολόγο στο «ΔΙΑΖΩΜΑ», με ειδίκευση στη Διαχείριση Μνημείων, η οποία παρουσίασε συνοπτικά τη «*Συμβολή της Κίνησης Πολιτών “ΔΙΑΖΩΜΑ” στην ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων*».

Η κα Σοφικίτου ανέφερε εισαγωγικά ότι εργάζεται ως αρχαιολόγος στο «ΔΙΑΖΩΜΑ» τα τελευταία πέντε χρόνια και ότι το δύσκολο για εκείνη ήταν να μεταπηδήσει από την «αρχαιολογία του πεδίου», στην οποία είχε συνηθίσει να εργάζεται, στην «αρχαιολογία του γραφείου», για να διαπιστώσει τελικά ότι η «αρχαιολογία του γραφείου» πολλές φορές μπορεί να είναι εξίσου σημαντική με «την αρχαιολογία του πεδίου» και ότι αποτελούν και οι δύο μορφές εργασίας πρέπει να αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο. Επίσης, πρόσθεσε ότι το να εργάζεται κάποιος στο «ΔΙΑΖΩΜΑ» αποτελεί μια πάρα πολύ σημαντική εμπειρία, καθώς βρίσκεται σε ένα μεγάλο σχολείο και μαθητεύει διαρκώς πλάι σε σπουδαίους ανθρώπους, που δεν σταματούν να διδάσκουν, αλλά και να τροφοδοτούν ένα σπουδαίο σκοπό: την ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων.

Αμέσως μετά, η κα Σοφικίτου, αναφερόμενη στη συμβολή της Κίνησης Πολιτών «ΔΙΑΖΩΜΑ» στην ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων, επισήμανε ότι το «ΔΙΑΖΩΜΑ» είναι μία ομάδα ενεργών πολιτών που ευαισθητοποιούνται στην ανάδειξη και την προστασία των αρχαίων θεάτρων από το 2008, οπότε και ιδρύθηκε, και ότι έχει περίπου 800 μέλη (αρχαιολόγους, αρχιτέκτονες, καλλιτέχνες, απλούς ανθρώπους, μαθητές, σχολεία, μεγάλες εταιρείες, χορηγούς...).

«Όπως αναφέρεται και στο Καταστατικό του, συνέχισε η κα Σοφικίτου, ο σκοπός της λειτουργίας του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ” είναι η συμβολή στην προστασία και την ανάδειξη των αρχαίων χώρων θέασης και ακρόασης, δηλαδή των αρχαίων θεατρικών χώρων, η διάδοση των αξιών της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, η ευαισθητοποίηση και η ενίσχυση των φορέων, οι οποίοι είναι αρμόδιοι για την αποκατάσταση και ανάδειξη των θεάτρων, η νέα χρήση των μνημείων αυτών, όπου αυτό είναι επιτρεπτό και ασφαλές για τα ίδια τα μνημεία, η συμβολή στην υποστήριξη της καταγραφής και τεκμηρίωσης των θεατρικών χώρων, αλλά και η παρουσίαση των στοιχείων αυτών στο ευρύ κοινό, ο σεβασμός στο βαθμό διατήρησης και αυθεντικότητας των σπουδαίων μνημείων, αλλά και η εξασφάλιση των απαραίτητων συνθηκών για τη νέα χρήση τους.

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

Με δυο λόγια το «ΔΙΑΖΩΜΑ» λειτουργεί ως καταλύτης στην ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, δηλαδή της Τοπικής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, της πολιτείας, των πολιτών, του Υπουργείου Πολιτισμού και των αρχαιολόγων του, καθώς και του ιδιωτικού τομέα, με κοινό στόχο την ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων».

Εν συνεχεία, η κα Σοφικίτου αναφέρθηκε στην τεκμηρίωση των αρχαίων χώρων θέασης και ακρόασης, στην οποία συμβάλλει το «ΔΙΑΖΩΜΑ» και παρουσίασε τις σχετικές με αυτήν δραστηριότητες:

α) Πανόραμα όλων των αρχαίων θεατρικών χώρων, κατάλογος όπου καταγράφονται όλα τα θεατρικά οικοδομήματα που σώζονται στην Ελλάδα και κάποια σύντομα στοιχεία για την τοποθεσία τους, την κατάσταση διατήρησής τους, αλλά και την κατάταξή τους. Ο κατάλογος αυτός διαρκώς επικαιροποιείται.

β) Επιστημονικό δελτίο για κάθε αρχαίο θέατρο. Μέχρι σήμερα έχουν συγκεντρωθεί 80 διαφορετικά δελτία για ξεχωριστούς χώρους θέασης και ακρόασης. Επισκεπτόμενος κανείς το site του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ” και συγκεκριμένα την ενότητα “Ταυτότητα Αρχαίων Θεάτρων” μπορεί μέσω ενός χάρτη της Ελλάδας να ανοίξει την “ακτινογραφία” του θεατρικού οικοδομήματος που θα επιλέξει και να δει βασικές πληροφορίες, φωτογραφίες και επιστημονικό υλικό για το μνημείο αυτό.

γ) Σειρά εκδόσεων. Μέχρι σήμερα έχουν δημιουργηθεί 10 εκδόσεις που αφορούν διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές ή καθεμία, ή επιμέρους οικοδομήματα, όπως θέατρο της Λάρισας και του Διονύσου, καθώς και μια γενική έκδοση για το “ΔΙΑΖΩΜΑ” και τη διαχείριση των αρχαίων θεάτρων. Οι εκδόσεις μας συνεχίζονται.

δ) Ντοκιμαντέρ - φιλομογραφία. Έχει παραχθεί μία σειρά ντοκιμαντέρ, τα οποία αφορούν είτε αρχαία θέατρα συγκεκριμένων περιοχών, είτε προσωπογραφίες σπουδαίων ανθρώπων, όπως για παράδειγμα του κ. Πέτρου Θέμελη ή του κ. Βασίλη Λαμπρινουδάκη, τιμώντας τη συμβολή τους στον πολιτισμό αυτής της χώρας.

ε) Ψηφιακές ξεναγήσεις, μέσω έξυπνων κινητών τηλεφώνων και τρισδιάστατες απεικονίσεις μνημείων. Χρησιμοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες προωθούμε καινοτομικά προϊόντα, με στόχο την τεκμηρίωση των μνημείων, αλλά και τη βελτίωση της ποιότητας επίσκεψης ενός αρχαιολογικού χώρου».

Ακολούθως, η κα Σοφικίτου προχώρησε στη χρηματοδότηση των μνημείων, όπου απαρίθμησε τους πέντε βασικούς πυλώνες εισροής χρηματοδότησης για τα αρχαία θέατρα, δηλαδή:

- α) τις προγραμματικές συμβάσεις, οι οποίες συνάπτονται μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού, της Περιφερειακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης,*
- β) τις χορηγίες – χορηγικές συμβάσεις, με τις οποίες οι μεγάλες εταιρείες - χορηγοί συμβάλλουν στην ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων,*

- γ) τους «κουμπαράδες», την πύλη δηλαδή των πολιτών, όπου μπορεί κάποιος να συνεισφέρει με το ποσό που επιθυμεί στο θέατρο της αρεσκείας του,
- δ) το Ε.Σ.Π.Α. και γενικότερα τις ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις, όπου εντάχθηκε η αποκατάσταση πολλών θεάτρων. Τα παραπάνω προγράμματα διαχειρίζεται το Υπουργείο Πολιτισμού,
- ε) τους εθνικούς πόρους.

Στο σημείο αυτό η κα Σοφικίτου πρόσθεσε ότι μέχρι και σήμερα έχει συγκεντρωθεί, συνυπολογίζοντας όλες τις πύλες χρηματοδότησης μαζί, το ποσό των 42 εκατομμυρίων ευρώ περίπου αποκλειστικά για την ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων.

Επίσης, η κα Σοφικίτου παρουσίασε το σύστημα παρακολούθησης των εργασιών στα αρχαία θέατρα που εφαρμόζει καθημερινά το «ΔΙΑΖΩΜΑ» και πρόβαλε τον εποπτικό πίνακα «ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ», όπου έχουν ομαδοποιηθεί σε πέντε βασικές κατηγορίες οι εργασίες που γίνονται σε κάθε θέατρο και υποδηλώνονται με διαφορετικό χρώμα: δηλαδή με κίτρινο χρώμα σημαίνονται οι γεωφυσικές έρευνες, με μπλε οι απαλλοτριώσεις, με κόκκινο οι ανασκαφές, με πράσινο οι μελέτες αποκατάστασης και με γκρι οι εργασίες αποκατάστασης.

«Στον πίνακα παρακολούθησης των εργασιών στα αρχαία θέατρα, πρόσθεσε, μπορεί κανείς να δει “Με μια ματιά” σε ποια φάση εργασιών βρίσκεται κάθε θέατρο, αλλά και ποιες εργασίες απαιτούνται για την ανάδειξή του. Στις τέσσερις πρώτες φάσεις κυρίως συνεισφέρει το “ΔΙΑΖΩΜΑ”, στην ωρίμανση δηλαδή των έργων: αναθέτουμε τις μελέτες που απαιτούνται, συνεισφέρουμε στην ολοκλήρωση των απαλλοτριώσεων, στις γεωφυσικές έρευνες κ.λπ. Εν συνεχεία το Υπουργείο Πολιτισμού, αφού ολοκληρώσει τις απαιτούμενες ανασκαφές και αξιοποιώντας τις μελέτες που έχει αναθέσει το “ΔΙΑΖΩΜΑ”, προχωρά στην τελευταία φάση, στις εργασίες αποκατάστασης των θεάτρων. Το «ΔΙΑΖΩΜΑ» έχει μέχρι στιγμής αναθέσει 27 μελέτες για διαφορετικά αρχαία θέατρα, ώστε πλέον οι εργασίες αποκατάστασής τους, να ενταχθούν στο Ε.Σ.Π.Α.

Έπειτα, η αρχαιολόγος του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» ανέλυσε το Β΄ κύκλο δραστηριοτήτων του σωματείου, ο οποίος έχει ως κεντρικό άξονα την εξεύρεση τρόπων, προκειμένου τα μνημεία να συναντηθούν με τους ανθρώπους, αλλά και με ό,τι αυτοί παράγουν. Πιο συγκεκριμένα αναφέρθηκε στα προγράμματα «πολιτιστικών διαδρομών στα αρχαία θέατρα» και «αρχαιολογικών πάρκων».

Σχετικά με τις πολιτιστικές διαδρομές επισήμανε ότι πρόκειται για προγράμματα που δημιουργούν ένα «επώνυμο τουριστικό προϊόν», δηλαδή διαδρομές που θα οργανώνονται με βάση ένα συγκεκριμένο στοιχείο, π.χ. αρχαία ή και νεότερα

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

μνημεία, μνημεία της φύσης και βέβαια αρχαία θέατρα. *«Μέσω των προγραμμάτων αυτών, συνέχισε, τα οποία θα χρηματοδοτεί το Ε.Σ.Π.Α. (άξονας της ολοκληρωμένης εδαφικής επένδυσης), καταβάλλεται προσπάθεια να συνδεθούν τα μνημεία με τη βιώσιμη ανάπτυξη και την αειφορία κάθε τόπου. Πρόκειται για σύνθετα προγράμματα, τα οποία οργανώνονται από πολλούς “παίκτες”, την Περιφέρεια, το Υπουργείο Πολιτισμού, το Υπουργείο Τουρισμού, την Τοπική Αυτοδιοίκηση, το “ΔΙΑΖΩΜΑ”, τα Πανεπιστήμια, τις Εφορείες Αρχαιοτήτων, τους Τοπικούς Παραγωγούς – Επιχειρηματίες και τα Ερευνητικά Κέντρα».*

Στο σημείο αυτό η κα Σοφικίτου παρουσίασε αναλυτικότερα τη διαδρομή στα αρχαία θέατρα της Ηπείρου, ένα πιλοτικό πρόγραμμα που σταδιακά επεκτείνεται και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας. Συμπλήρωσε ότι το πρόγραμμα αυτό θα ενώνει σε μία ενιαία διαδρομή πέντε αρχαιολογικούς χώρους και οκτώ αρχαία θέατρα. Πρόσθεσε, επίσης, ότι είναι το πρώτο πρόγραμμα της χώρας που προεντάχθηκε στο Ε.Σ.Π.Α., με ύψος χρηματοδότησης 37 εκατομμύρια περίπου ευρώ και πρόβαλε το τεχνικό δελτίο του.

Αμέσως μετά, η κα Σοφικίτου προχώρησε στα αρχαιολογικά πάρκα και πρόβαλε έναν χάρτη, όπου αποτυπώνεται το όραμα του σωματείου για τη δημιουργία αρχαιολογικών πάρκων σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας, όπως στην Πάτρα, την Ελευσίνα, την Κνωσό και το Άργος. Υπογράμμισε, επίσης, ότι ο σχεδιασμός αυτών των προγραμμάτων ξεκίνησε με πιλότο το αρχαιολογικό πάρκο του Ορχομενού Βοιωτίας, για τη δημιουργία του οποίου το «ΔΙΑΖΩΜΑ» ανέθεσε όλες τις απαιτούμενες μελέτες.

Κλείνοντας, η κα Σοφικίτου έκανε ξεχωριστή αναφορά στο *«Ολοκληρωμένο πρόγραμμα περιβαλλοντικής ανάδειξης του ευρύτερου χώρου του Ασκληπιείου της Επιδαύρου»*, στο πλαίσιο του οποίου καταβάλλεται προσπάθεια να υλοποιηθεί το όραμα του καθηγητή και προέδρου της Επιτροπής Επιδαύρου, κου Βασίλη Λαμπρινουδάκη. *«Μέσω αυτού του προγράμματος, πρόσθεσε, και πιο συγκεκριμένα μέσω νέων διαδρομών περιήγησης, νέου αρχαιολογικού μουσείου, βοτανικού κήπου κ.α., θα μπορέσει ο νέος επισκέπτης να γνωρίσει το ταξίδι της ίασης απ’ τα προϊστορικά χρόνια μέχρι και σήμερα».*

Τέλος, η κα Σοφικίτου ευχαρίστησε όλους για την προσοχή τους και έδωσε τη σκυτάλη στο συνάδελφό της, κο Ευδόκιμο Φρέγκογλου.

Η συντονίστρια της εκδήλωσης, κα Νάντια Δρακούλα, κάλεσε στο βήμα τον κο Ευδόκιμο Φρέγκογλου, στέλεχος του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ», υπεύθυνο πολυμεσικών εφαρμογών και 3D Generalist, ο οποίος μίλησε με θέμα: *«Το “ΔΙΑΖΩΜΑ” σε μια νέα ψηφιακή εποχή».*

Αρχικά, ο κος Φρέγκογλου αναφέρθηκε στη σχέση του με το «ΔΙΑΖΩΜΑ», η οποία ξεκίνησε πριν δύομισι χρόνια, όταν ο κος Φρέγκογλου επισκέφθηκε τον κο Σταύρο Μπένο με την ιδέα να δημιουργήσει τρισδιάστατες αναπαραστάσεις για τα αρχαία θέατρα. *«Η σχέση αυτή εξελίχθηκε, συνέχισε ο κος Φρέγκογλου, με αποτέλεσμα αυτή τη στιγμή να είμαι στο “ΔΙΑΖΩΜΑ” μέσω του προγράμματος της VODAFONE “WORLD OF DIFFERENCE” και να δημιουργούμε μαζί με πολλούς άλλους συνεργάτες, καινοτόμα ψηφιακά προϊόντα, πράγματα όμορφα και διαφορετικά,, ώστε να μπορέσουμε να αναδείξουμε τα αρχαία θέατρα με τον καλύτερο δυνατό τρόπο».*

Εν συνεχεία, ο κος Φρέγκογλου πρόσθεσε ότι στο «ΔΙΑΖΩΜΑ» εδώ και κάποιους μήνες έχει δημιουργηθεί ένα νέο δημιουργικό τμήμα, το οποίο ασχολείται με το σχεδιασμό και ανάπτυξη πολυμεσικών εφαρμογών και ανέφερε συμπληρωματικά:

«Το όραμα αυτής της κίνησης έχει δύο σκέλη:

α) το «ΔΙΑΖΩΜΑ» σε μια νέα ψηφιακή εποχή να μπορέσει σε συνεργασία με τα εταιρικά του μέλη να δημιουργήσει ψηφιακές εφαρμογές και εκπαιδευτικές καινοτόμες δράσεις και

β) να εξελίξει την τεκμηρίωση των αρχαίων θεατρικών χώρων και γενικότερα των αρχαιολογικών χώρων».

Ο κος Φρέγκογλου τόνισε, επίσης, ότι οι εφαρμογές αυτές θα έχουν ως στόχο τη μετάδοση του κοινού μηνύματος, της προστασίας δηλαδή και της ανάδειξης των μνημείων μας, και ότι μέσω αυτών προκύπτουν πολλές ωφέλειες όχι μόνο για τις εταιρείες και το «ΔΙΑΖΩΜΑ», αλλά και για την κοινωνία, καθώς οι εφαρμογές έχουν εκπαιδευτικό χαρακτήρα.

Αναφερόμενος στο πώς δημιουργούνται αυτές οι εφαρμογές, ο κος Φρέγκογλου σημείωσε ότι στην πρώτη περίπτωση (εφαρμογές για τα εταιρικά μέλη) ανιχνεύεται το ιδιαίτερο στοιχείο που χαρακτηρίζει κάθε εταιρεία, προκειμένου κάθε εφαρμογή να είναι μοναδική και να έχει συγκεκριμένο χαρακτήρα και ότι στη δεύτερη περίπτωση (εφαρμογές για την τεκμηρίωση των αρχαίων θεάτρων), το «ΔΙΑΖΩΜΑ» συνεργάζεται με διακεκριμένους στους τομείς της αρχαιολογίας και της αρχιτεκτονικής επιστήμονες, προκειμένου τα παραγόμενα αποτελέσματα να είναι επιστημονικά ακριβή.

Κλείνοντας, ο κος Φρέγκογλου πρόβαλε ως ένα μικρό δείγμα γραφής της δουλειάς του σχετικό οπτικοακουστικό υλικό που είχε προετοιμάσει.

Το λόγο έλαβε και πάλι η συντονίστρια της εκδήλωσης, κα Νάντια Δρακούλα, η οποία πρόσθεσε, χαριτολογώντας, ότι ο Ευδόκιμος πάντα έχει τις πιο ενδιαφέρουσες

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

παρουσιάσεις και «κλέβει την παράσταση». Εν συνεχεία έδωσε το λόγο στον κο Σωκράτη Μεχτερίδη, υπεύθυνο ψηφιακών έργων της εταιρίας “OMNI APICO”, ο οποίος μίλησε για την εμπειρία του στο «ΔΙΑΖΩΜΑ» ως εθελοντής.

Ο κος Σωκράτης Μεχτερίδης ξεκίνησε περιγράφοντας την προσωπική του εμπειρία και τη σχέση του με το «ΔΙΑΖΩΜΑ». Ο κος Μεχτερίδης με γλαφυρό και βιωματικό τρόπο περιέγραψε τα ανταλλάγματα που του προσφέρει αυτή η διαλλακτική σχέση που βιώνει καθημερινά με το “ΔΙΑΖΩΜΑ”, αναφέροντας περίπου τα εξής:

«Είμαι εθελοντής στο “ΔΙΑΖΩΜΑ” και επειδή χωρίς ανταλλάγματα δεν δίνει ούτε η μάνα στο παιδί, όπως έλεγε και μια δασκάλα μου και τώρα που έχω παιδιά μπορώ να καταλάβω τι εννοούσε, θέλω να σας μιλήσω για τα ανταλλάγματα που λαμβάνω απ’ αυτή τη σχέση μου με το “ΔΙΑΖΩΜΑ”. Και θέλω να ξεκινήσω με κάτι που δεν είχα στο μυαλό μου στην αρχή. Πρόκειται για τις εμπειρίες που έχω ζήσει ως μέλος του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ”.

Το να σε ξεναγεί για παράδειγμα ο καθηγητής, κ. Βασίλης Λαμπρινουδάκης στο Ασκληπιείο της Επιδαύρου, ή ο καθηγητής, κ. Πέτρος Θέμελης στην Αρχαία Μεσσήνη είναι μοναδικές εμπειρίες. Το να απαγγέλλει η σπουδαία ηθοποιός, κα Λυδία Κονιόρδου, στα ερείπια ενός αρχαίου θεάτρου, το οποίο δεν έχει αποκατασταθεί ακόμα, είναι μια ασύλληπτη εμπειρία. Το να ανοίγει το αρχαίο θέατρο της Λάρισας μετά από δύομισι χιλιάδες χρόνια και η πρώτη παράσταση να είναι αφιερωμένη στα μέλη του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ” είναι ταυτόχρονα μεγάλη εμπειρία και τεράστια τιμή, το ίδιο και το να ανοίγει το αρχαίο θέατρο της Δωδώνης για τις εργασίες του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ” για πρώτη φορά μετά την αποκατάστασή του!

Και θα μπορούσα να πω χαριτολογώντας ότι, αν έπρεπε να πληρώσω κάποιο αντίτιμο για όλες αυτές τις εμπειρίες, δε θα μπορούσα να το αντισταθμίσω με την όποια συνεισφορά μου.

Όμως, πιο σημαντικό, ακόμα και απ’ αυτές τις ίδιες τις εμπειρίες, είναι ο λόγος για τον οποίον προσφέρονται αυτές, διότι όλοι αυτοί οι σημαντικοί άνθρωποι αναγνωρίζουν το έργο του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ” και με αυτό τον τρόπο προσπαθούν και εκείνοι να συνεισφέρουν σ’ αυτό. Προσπαθούν, δηλαδή, να ευχαριστήσουν τα μέλη του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ” να τα ενθαρρύνουν και να υποκινήσουν την προσπάθειά τους.

Εν συνεχεία, ο κος Μεχτερίδης αναφέρθηκε στη δική του συνεισφορά στο «ΔΙΑΖΩΜΑ», η οποία κατά τη γνώμη του είναι ελάχιστη μπροστά στο όλο έργο που επιτελεί το σωματείο. Στο σημείο αυτό τόνισε ότι το όλο έργο του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» είναι σπουδαίο και αισθάνεται υπερήφανος για αυτό.

Έπειτα περιέγραψε και το τρίτο όφελος της σχέσης του με το «ΔΙΑΖΩΜΑ»:

«Εγώ είμαι άνθρωπος της τεχνολογίας. Μέσα απ' το "ΔΙΑΖΩΜΑ" έχω την ευκαιρία να συνδυάσω τις νέες τεχνολογίες με ό,τι σημαντικότερο έχουμε στη χώρα μας, δηλαδή με τα αρχαία θέατρά μας και τον αρχαίο μας πλούτο. Και μάλιστα επιδιώκω κάθε φορά να χρησιμοποιώ τεχνολογίες που δεν είναι ακόμα διαδεδομένες. Το 2009 και το 2010 που μιλούσαμε με τον αείμνηστο Παναγιώτη Κίγκο για εφαρμογές κινητών έπρεπε να εξηγήσουμε γιατί τα έξυπνα κινητά είναι σημαντική επανάσταση. Τότε οι εφαρμογές αυτές ήταν κάτι διαφορετικό, δεν ήταν αυτονόητες, όπως είναι σήμερα. Τελικά το 2012 ολοκληρώσαμε και διαθέσαμε δωρεάν στο κοινό τις εφαρμογές ψηφιακής ξενάγησης μέσω έξυπνων κινητών τηλεφώνων για την Αρχαία Μεσσήνη και το Ασκληπιείο της Επιδαύρου. Σήμερα φθάσαμε να μιλούμε για κάτι καινούργιο, τις εφαρμογές της φυσικής διάδρασης. Επαγγελματικά, αυτό είναι ένα τεράστιο όφελος για εμένα.»

Τελειώνοντας, ο κος Μεχτερίδης τόνισε το σημαντικότερο όφελος απ' όλα, το οποίο κατά τη γνώμη του είναι η θετική διάθεση που εμπνέει το «ΔΙΑΖΩΜΑ», ιδιαίτερα σημαντικό σε μια εποχή που βομβαρδιζόμαστε από αρνητισμό.

Εν συνεχεία, η κα Δρακούλα έδωσε το λόγο στον κο Γουλιέλμο Ορεστίδη, αρχιτέκτονα - μηχανικό, με ειδικευση στην αποκατάσταση των ιστορικών κτιρίων, ο οποίος μίλησε για το ρόλο του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» στις μελέτες αποκατάστασης και ειδικότερα στη μελέτη του αρχαίου θεάτρου της Σπάρτης.

Αρχικά, ο κος Ορεστίδης αναφέρθηκε στη γνωριμία του με το «ΔΙΑΖΩΜΑ», η οποία ξεκίνησε όταν κλήθηκε να εκπονήσει τη μελέτη αποκατάστασης του αρχαίου θεάτρου της Σπάρτης, γεγονός που του έδωσε την ευκαιρία να προβληματιστεί ιδιαίτερα για το τι σημαίνει διαχείριση ενός τέτοιου χώρου από την πλευρά ενός αρχιτέκτονα-αναστηλωτή.

Εν συνεχεία, επισήμανε ότι με την ομιλία του θα μοιραστεί με το κοινό τα συμπεράσματα, τις γενικές αρχές και τους στόχους της συγκεκριμένης μελέτης, τα οποία κατά τη γνώμη του συνοψίζουν το περιεχόμενο και την ουσία κάθε πρότασης αποκατάστασης αρχαίου μνημείου και ιδιαίτερα των αρχαίων θεάτρων, καθώς και κάποιες σκέψεις του για το τι σημαίνει να δουλεύει κανείς με ένα σωματείο, όπως το «ΔΙΑΖΩΜΑ».

Αρχικά, ανέφερε περίπου τα εξής για τη μελέτη αποκατάστασης του αρχαίου θεάτρου της Σπάρτης:

«Το αρχαίο θέατρο Σπάρτης αποτελούσε ένα απ' τα σημαντικότερα οικοδομήματα της αρχαίας πόλης, ήταν ιδιαίτερα μεγάλων διαστάσεων και αποτελούσε μοναδικό τεχνικό

και τεχνολογικό επίτευγμα για την εποχή του. Πρόκειται για ένα εξαιρετικά σωζόμενο δείγμα του είδους του, με πολύ καλό βαθμό διατήρησης και ιδιαίτερο αρχαιολογικό, αρχιτεκτονικό και καλλιτεχνικό ενδιαφέρον.

Πρωταρχικό μέλημα κάθε μελέτης αποτελεί η στερέωση και η συντήρηση των αρχαίων καταλοίπων. Με τις εργασίες αποκατάστασης που προτείνονται επιδιώκεται αρχικά η προστασία του μνημείου ως αυθεντικό ιστορικό υλικό τεκμήριο. Η ανάδειξη της αρχικής μορφής και της γεωμετρίας του συμβάλλει στη μέγιστη διδακτική του αξιοποίηση, ενώ οι παρεμβάσεις και οι διαμορφώσεις που διευκολύνουν την προσέγγιση, τη θέαση, την κατανόηση και τη μελέτη των στοιχείων του, ολοκληρώνουν τη συνολική ανάδειξη του μνημείου.

Η αποκατάσταση του αρχαίου θεάτρου της Σπάρτης, όπως άλλωστε η αποκατάσταση κάθε αρχαίου μνημείου, αξιολογείται ως κοινωνικά χρήσιμη και ανταποδοτική. Η αναγνωσιμότητα και η προαγωγή της διδακτικότητας κάνουν την εμπειρία της επίσκεψης στο χώρο αποδοτική και ευχάριστη. Η υποδοχή ήπιων χρήσεων, όπως ο περίπατος και η αναμυχή, καθώς και η λειτουργία του αποκατεστημένου θεάτρου ως χώρου θέασης και ακρόασης, σε συνδυασμό και με άλλες δράσεις βέβαια, θα επαναπροσδιορίσει τη σχέση του μνημείου με την πόλη και την κοινωνία.

Εκτός, λοιπόν, από τοπόσημο και στοιχείο τοπικής ταυτότητας, το αρχαίο θέατρο επιδιώκεται μέσα από τη μελέτη να αποτελέσει σημείο αναφοράς και παγκόσμιας εμβέλειας. Τελικός στόχος βέβαια και όραμά μας είναι η απόδοση του μνημείου στην πόλη της Σπάρτης, αλλά και στην παγκόσμια κοινότητα, ως μεγάλης αξίας πολιτιστικό και άρα κοινωνικό αγαθό. Η κοινωνική προσφορά - ανταπόδοση του αποκατεστημένου μνημείου οφείλει βέβαια μέσα απ' τις επιλογές της μελέτης να μεγιστοποιείται και πρέπει να αποτελεί τον τελικό της στόχο.

Σήμερα το κοινωνικό στοίχημα σε σχέση με τα μνημεία είναι πάρα πολύ μεγάλο. Όμως, τα αρχαία θέατρα αποτελούν ακόμα μεγαλύτερη πρόκληση, δεδομένου ότι η προστασία, η ανάδειξη και η, υπό όρους, επαναλειτουργία τους είναι κοινωνική ανάγκη και μάλιστα επιτακτική για δύο λόγους:

Ο πρώτος σχετίζεται με τη λειτουργία και το συμβολισμό των αρχαίων θεάτρων. Τα θέατρα είναι ιστορικά τα κατεξοχήν κοινωνικά χρήσιμα και ανταποδοτικά δημόσια κτίρια. Ήταν κτισμένα για το σύνολο των πολιτών και τα περισσότερα απ' αυτά ήταν σχεδιασμένα για να χωρούν όλους τους κατοίκους της πόλης. Η λειτουργία τους, επομένως, προήγαγε τη συλλογική κοινωνική συνείδηση, την κοινωνική συνοχή και τέλος τη δημοκρατία.

Ο δεύτερος λόγος αφορά το παρόν και τη μοναδική δυνατότητα που έχουν τα αρχαία θέατρα να ανακτήσουν την αυθεντική τους λειτουργία και μαζί το αυθεντικό τους νόημα και άρα τον κοινωνικό τους ρόλο.

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ ίσως τα τελευταία χρόνια, η ανάγκη για δημόσια κτίρια αυτού του είδους, για πραγματικά δημόσια κοινωνικά αγαθά που θα αποτελούν σημεία πολιτικής και ιστορικής αναφοράς, είναι απόλυτα επίκαιρη. Ανήκουν σε όλους μας, γι' αυτό και δεν μπορεί παρά να αποτελούν πάγια και διαρκή κοινωνική διεκδίκηση. Όπως σε κάθε συλλογική διεκδίκηση, έτσι και σε αυτή, κανένα αποτέλεσμα δεν είναι εφικτό, χωρίς βέβαια και την ευρεία συμμετοχή. Χρειάζεται, λοιπόν, η στρατηγική, ο σχεδιασμός και η οργάνωση της δράσης».

Εν συνεχεία, ο κος Ορεστίδης αναφέρθηκε στη συνάντηση του «ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ», η οποία είναι μία πρόσκληση συμμετοχής με όρους δημιουργικούς στη διεκδίκηση των αρχαίων θεάτρων ως πολιτιστικά, δηλαδή κοινωνικά αγαθά, πολλαπλώς ανταποδοτικά.

Αναφερόμενος ακολούθως στο «ΔΙΑΖΩΜΑ», όπως εκείνος το αντιλαμβάνεται μέσα απ' την εμπειρία του, σημείωσε ότι αποτελεί το ιδανικό όχημα, το πλαίσιο οργάνωσης μέσα απ' το οποίο με όρους συμμετοχικούς, διαφανείς και δημοκρατικούς μπορεί ο καθένας να αναλάβει πραγματική δράση, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά του και με τις δυνατότητές του, είτε πρόκειται για τους ειδικούς των μνημείων, είτε για οποιονδήποτε μπορεί να βοηθήσει ουσιαστικά.

Στο σημείο αυτό ιδιαίτερη αναφορά έκανε στη σχέση του με το «ΔΙΑΖΩΜΑ»:

«Η σχέση μου με το “ΔΙΑΖΩΜΑ” ξεκίνησε μεν ως επαγγελματική, στη συνείδησή μου, όμως, δεν υπήρξε ποτέ τέτοια. Αυτό γιατί πάντα πίστευα ότι ο σκοπός και ο στόχος του εγχειρήματος ξεπερνάει πολύ αυτό το πλαίσιο. Ο κ. Σταύρος Μπένος και το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, με την ευγενική του χορηγία, υπήρξαν οι κινητήριες δυνάμεις. Ο άνθρωπος που με πρότεινε - και τον ευχαριστώ πολύ γι' αυτό - ήταν ο καθηγητής μου, κ. Μανώλης Κορρές, ο οποίος συμμετείχε αφιλοκερδώς αλλά πάνω απ' όλα ενθουσιωδώς ως επιστημονικός σύμβουλος της μελέτης.

Ενθουσιωδώς και άκρως επαγγελματικώς εργάστηκαν και όλοι οι συνεργάτες μου, ενώ η συνεργασία μας με την Τοπική Εφορεία Αρχαιοτήτων, στο πλαίσιο της οποίας μου προσφέρθηκε κάθε βοήθεια με πολύ μεγάλη προθυμία, ήταν άψογη. Μαζί με όλους τους παραπάνω δεν μπορώ να μην ευχαριστήσω βέβαια και τους τοπικούς παράγοντες και όλους εκείνους τους ανθρώπους της τοπικής κοινωνίας, οι οποίοι, βλέποντας ένα όραμα της κοινωνίας τους, της τοπικής κοινωνίας, να γίνεται πραγματικότητα, έκαναν ό,τι περνούσε απ' το χέρι τους για να συνεισφέρουν».

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

Επίσης, ο κος Ορεστίδης τόνισε ότι όλοι όσοι θέλουν η εργασία τους να παράγει πρώτα απ' όλα κέρδος για την κοινωνία, είναι πραγματικά ενθουσιασμένοι που μέσα απ' το «ΔΙΑΖΩΜΑ» τους δίνεται η ευκαιρία να συμμετέχουν με τον πλέον άμεσο και αποτελεσματικό τρόπο στην προστασία και ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων, στην παραγωγή, δηλαδή, πολιτιστικών αγαθών υψηλής αξίας.

Μιλώντας, μάλιστα, απ' τη σκοπιά του αρχιτέκτονα - αναστηλωτή, επισήμανε ότι αντιλαμβάνεται το «ΔΙΑΖΩΜΑ» ως έναν πολύ καλό συνεργάτη, ο οποίος μεθοδικά προσπαθεί να δίνει λύσεις σε δύσκολα ζητήματα και να παράγει χειροπιαστά αποτελέσματα.

Κλείνοντας, ανέφερε ότι, όπως εκείνος ως μονάδα δεν θα μπορούσε σε καμία περίπτωση να έχει εκπονήσει αυτή τη μελέτη χωρίς τους συνεργάτες του, έτσι και το «ΔΙΑΖΩΜΑ» θα είχε καταφέρει λιγότερα χωρίς όλους τους ανθρώπους που το πλαισιώνουν. Όμως, μπορεί να καταφέρει πολλά περισσότερα, αν όλοι εκείνοι, που σήμερα γνωρίζουν το «ΔΙΑΖΩΜΑ» λίγο καλύτερα, βρεθούν, επίσης, αρωγοί στην σημαντική αυτή προσπάθεια.

Η κα Δρακούλα ευχαρίστησε θερμά τον κο Ορεστίδη και έδωσε το λόγο στον κο Νίκο Χατζηδάκη, αρχιτέκτονα μηχανικό, με ειδικευση στην αποκατάσταση αρχαίων μνημείων, ο οποίος μίλησε για τις αποκαταστάσεις των αρχαίων θεάτρων και την καθολική προστασία τους.

Εισαγωγικά ο κος Χατζηδάκης ανέφερε ότι με τη βοήθεια εποπτικού υλικού θα παρουσιάσει κάποιες αναστηλωτικές εργασίες και μελέτες αναστήλωσης αρχαίων θεάτρων, στις οποίες είχε τη χαρά να συμμετέχει.

Αρχικά, παρουσίασε το θέατρο της Μαρώνειας, το οποίο είναι στην Κομοτηνή και έδειξε φωτογραφίες του μνημείου πριν την έναρξη, αλλά και κατά τη διάρκεια των εργασιών αποκατάστασής του, οι οποίες περιλάμβαναν την τοποθέτηση αρχαίων μελών - οι λαξεύσεις έγιναν με τον ίδιο τρόπο περίπου που γίνονταν και οι αρχαίες - , και συμπληρωμάτων από φυσικό λίθο, παρόμοιο με τον αρχαίο λίθο. Ανέφερε, επίσης, ότι κατά τη διάρκεια των εργασιών είχε τοποθετηθεί γερανός στη μέση του θεάτρου.

Στο σημείο αυτό ο κος Χατζηδάκης μίλησε και για την εκδήλωση που έγινε όταν παραδόθηκε το έργο, η οποία οργανώθηκε από το «ΔΙΑΖΩΜΑ» και στην οποία συμμετείχε η ηθοποιός, κα Λυδία Κονιόρδου. *«Ήταν καταπληκτική η εμπειρία, πρόσθεσε, για όλους όσους εργάστηκαν στο έργο».*

Αμέσως μετά προχώρησε στο αρχαίο θέατρο της Απτέρας στα Χανιά Κρήτης, όπου τώρα εργάζεται. Αρχικά πρόβαλε φωτογραφίες από το χώρο πριν ξεκινήσουν οι ανασκαφικές εργασίες, όταν το θέατρο δεν είχε ακόμη αποκαλυφθεί. Μάλιστα ανέφερε ότι στο θέατρο κάποια στιγμή τον προηγούμενο αιώνα κατασκευάστηκε μια ασβεστοκάμιнос, η οποία ήταν και η αιτία που καταστράφηκε το μνημείο.

Ακολούθως ενημέρωσε το κοινό ότι το έργο αποκατάστασης του μνημείου σιγά-σιγά προχωράει και ότι έχουν μείνει τρεις σειρές ακόμα εδωλίων για να ολοκληρωθεί το κοίλο. *«Στο έργο, συνέχισε, ακολουθούνται οι ίδιες με το προηγούμενο μνημείο τεχνικές λάξευσης. Έχει δημιουργηθεί μια ομάδα νέων ανθρώπων, οι οποίοι, όταν ξεκίνησε το έργο ήταν ανειδίκευτοι τελείως, αλλά τώρα πια είναι ειδικευμένοι τεχνίτες. Το Φθινόπωρο θα παραδοθεί το έργο και θα είναι έτοιμο πια το θέατρο για να λειτουργήσει ξανά.»*

Ως τρίτο παράδειγμα ανέφερε τη μελέτη για το θέατρο της Χερσονήσου, στο Ηράκλειο της Κρήτης. *«Το ρωμαϊκό θέατρο της Χερσονήσου, πρόσθεσε, είναι μέσα στον οικισμό. Από το μνημείο δυστυχώς δε σώζονται πολλά, παρά μόνο οι θεμελιώσεις των εδωλίων στο κάτω κοίλο και δυο επάλληλες κυκλικές πεσσοστοιχίες, οι οποίες στήριζαν την ανωδομή του άνω κοίλου. Επίσης, διατηρήθηκε μικρό μόνο τμήμα του σκηνικού οικοδομήματος καθώς το μεγαλύτερο μέρος του σήμερα καλύπτεται από τον ασφαλτοστρωμένο δρόμο. Και εδώ με τη βοήθεια του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ”, μέσω προγραμματικής σύμβασης με το Δήμο Χερσονήσου και την περιφέρεια Κρήτης χρηματοδοτήθηκαν οι ανασκαφικές εργασίες και η εκπόνηση των μελετών αποκατάστασης του μνημείου.»*

Στο σημείο αυτό πρόβαλε και μια αναπαράσταση, η οποία δείχνει πώς ήταν το θέατρο στη Ρωμαϊκή εποχή, σε αντιδιαστολή με την εικόνα που βλέπουμε σήμερα, καθώς και σχέδια από την πρόταση αποκατάστασης που εκπόνησε.

Όπως επισήμανε ο κος Χατζηδάκης, προτείνεται η κατάχωση του κοίλου, δηλαδή η εκ νέου κάλυψη των ευαίσθητων θεμελίων του για λόγους προστασίας, αλλά με τη χρήση ξύλινων ριχτιών, τα οποία θα συγκρατούν το χώμα της κατάχωσης. *«Με την πρόταση αυτή, συνέχισε, θα φαίνεται η γεωμετρία και η εικόνα του θεάτρου, θα προστατεύεται το ευπαθές υλικό του, αλλά και το μνημείο θα είναι χρηστικό.»*

Κλείνοντας, παρουσίασε το θέατρο της Θάσου, όπου εκπόνησε τη μελέτη αναστήλωσης του προσκηνίου. Ο κος Χατζηδάκης ανέφερε ότι κατά τη διάρκεια εκπόνησης της μελέτης διάσπαρτα αρχιτεκτονικά μέλη αποτυπώθηκαν, σχεδιάστηκαν και προτάθηκε η επανατοποθέτησή τους. Πρόσθεσε, επίσης, ότι και οι λίθοι των αναλημμάτων (που είχαν καταπέσει) αποτυπώθηκαν, μετρήθηκαν και βάσει των μετρήσεων προτάθηκε η επανατοποθέτησή τους.

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

Τέλος, αναφέρθηκε στις παλαιότερες επεμβάσεις στο μνημείο και επισήμανε ότι πρόκειται για κακώς συντηρημένο μνημείο, στο οποίο μάλιστα λειτουργεί το καλοκαίρι και το Φεστιβάλ Θάσου. Έδειξε, μάλιστα, εικόνα του μνημείου μετά την εκδήλωση, καυτηριάζοντας το γεγονός ότι ο χώρος μετά από κάθε εκδήλωση είναι γεμάτος σκουπίδια, παρά το γεγονός ότι είναι επισκέψιμος.

«Αυτό, συνέχισε, το δείχνω σαν ένα παράδειγμα που δείχνει πώς μια κακή αναστήλωση και μια κακή συντήρηση ενός μνημείου οδηγεί τελικά και σε πολύ κακή χρήση του. Το “ΔΙΑΖΩΜΑ”, αντίθετα, πρεσβεύει και έχει ήδη αρχίσει να το επιτυγχάνει την καθολική προστασία ενός μνημείου, όπου και η ίδια η τοπική κοινωνία φροντίζει το θέατρό της και νιώθει ότι είναι κομμάτι δικό της».

Η κα Νάντια Δρακούλα, αφού ευχαρίστησε τον κο Νίκο Χατζηδάκη για την ομιλία του, πέρασε σε μία νέα ενότητα, εκεί, δηλαδή, όπου ο πολιτισμός συναντάει την οικονομία και κάλεσε στο βήμα την κα Λυδία Γιαννακοπούλου, υπεύθυνη εταιρικής επικοινωνίας του Ομίλου TITAN που είναι εταιρικό μέλος του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ».

Η κα Λυδία Γιαννακοπούλου, αρχικά, ενημέρωσε τους παρευρισκόμενους ότι θα μιλήσει για το τι σημαίνει να είναι κάποιος εταιρικό μέλος του σωματείου «ΔΙΑΖΩΜΑ».

Αμέσως μετά, αναφέρθηκε στη δεύτερη συνάντηση εταιρικών μελών του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ», στην οποία όλες οι εταιρείες - μέλη που συνεργάζονται με το σωματείο και συνδράμουν στις δράσεις του, προέβησαν σε παρουσιάσεις, γνωρίστηκαν μεταξύ τους, αντήλλαξαν ιδέες, με απώτερο στόχο να συνεισφέρουν όλοι μαζί σε ένα τελικό αποτέλεσμα.

Η κα Γιαννακοπούλου τόνισε ότι η συνάντηση αυτή είχε ευεργετική επίδραση στους συμμετέχοντες. Μετέφερε, μάλιστα, τα λόγια μιας κυρίας που την εντυπωσίασαν:

«... Νιώθω σαν να καθόμουνα για πολύ καιρό σε ένα δωμάτιο σκοτεινό και κάποιος άνοιξε το φως. Το “ΔΙΑΖΩΜΑ” δεν απευθύνεται σε ανθρώπους που δεν θέλουν. Απευθύνεται σε ανθρώπους απ’ όλους τους φορείς, τα μετερίζια, τις εταιρείες κ.λπ., οι οποίοι πάντα ήθελαν να προσφέρουν σε ένα έργο σαν αυτό του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ, αλλά δεν είχαν τον τρόπο». Πρόσθεσε, επίσης, ότι στη συνάντηση αυτή συμμετείχαν και άνθρωποι από άλλους φορείς, όχι μόνο από εταιρείες, όπως για παράδειγμα καλλιτέχνες, ηθοποιοί, απλοί άνθρωποι, οι οποίοι εντυπωσιάστηκαν από το έργο του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ».

«Νόμιζαν πολλοί, είπε η κα Γιαννακοπούλου, ότι στην Ελλάδα είχαμε χάσει την τάση και τη θέληση να δημιουργούμε όμορφα πράγματα. Αντιθέτως, όμως. Όχι μόνο δεν την έχουμε χάσει, αλλά υπάρχει τεράστια δυναμική, η οποία ψάχνει να βρει τρόπο να εκφραστεί, μέσω μιας πλατφόρμας που θα δίνει τη δυνατότητα υλοποίησης ιδεών και πρωτοβουλιών για τη διάσωση και ανάδειξη των αρχαίων μνημείων. Είναι η ίδια μας η ταυτότητα ως Έλληνες.

Γι' αυτό το λόγο δεν υπάρχει ούτε μία εταιρεία, η οποία να μην ανταποκρίθηκε θετικά στο κάλεσμα για συνεργασία με το "ΔΙΑΖΩΜΑ". Γιατί το "ΔΙΑΖΩΜΑ" είναι το φως της Ελλάδας που δεν έχει ακόμη σβήσει. Και σε αυτήν την προσπάθεια προστίθεται τώρα και το "ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑ", τα νέα παιδιά δηλαδή, τα οποία θέλουν να προχωρήσουν ακόμα παρακάτω».

Στο σημείο αυτό η κα Γιαννακοπούλου εκμυστηρεύτηκε ένα περιστατικό που βίωσε η ίδια: «Πριν 1-2 χρόνια, τελείως τυχαία λόγω του γεγονότος ότι η καταγωγή μου είναι απ' την Καλαμάτα, γνώρισα μια ομάδα νέων παιδιών, οι οποίοι ήθελαν να διοργανώσουν μία εκδήλωση στο αρχαίο θέατρο της Μεσσήνης. Στόχος της εκδήλωσης ήταν η ανάδειξη των αρχαίων μνημείων και η ένταξή τους στην καθημερινότητά μας, όπως ακριβώς αυτό που θέλει να κάνει το "ΔΙΑΖΩΜΑ". Βεβαίως το "ΔΙΑΖΩΜΑ" προχωρά και ένα βήμα παραπέρα: προτείνει την εφαρμογή ενός μοντέλου βιώσιμης ανάπτυξης που θα βοηθήσει τις τοπικές επιχειρήσεις και την τοπική κοινωνία.

Έτυχε, λοιπόν, να συνοδεύσω τα παιδιά ως εθελόντρια στις συναντήσεις που είχαν με διάφορους τοπικούς φορείς. Τα παιδιά, για οτιδήποτε και αν πρότειναν, εισέπρατταν αρνητική απάντηση... Ντρέπομαι για εκείνο το εκατοστό του δευτερολέπτου που λυπήθηκα τα παιδιά και πίστεψα ότι η εκδήλωσή τους δε θα γίνει.

Ωστόσο, τα παιδιά δεν το έβαλαν κάτω κι η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε! Μάλιστα είχε τεράστια επιτυχία και έφερε πολλούς φορείς της περιοχής ακόμα πιο κοντά στο αρχαίο αυτό μνημείο. Ακόμη και εμείς οι μεγαλύτεροι, όταν προσπαθούμε με διάφορους τρόπους να πετύχουμε πράγματα ή να βρούμε συνέργειες, συναντούμε πολλά εμπόδια και εξ' αιτίας αυτών απογοητευόμαστε. Δεν είναι σωστό αυτό, χρειάζεται υπομονή. Αυτήν ακριβώς διδάσκει το "ΔΙΑΖΩΜΑ".

Ακολούθως, η κα Γιαννακοπούλου αναφέρθηκε στους εργαζόμενους-εθελοντές του Ομίλου ΤΙΤΑΝ, οι οποίοι θέλουν και εκείνοι να συνδράμουν με τον τρόπο τους. Επίσης, πρόσθεσε ότι και οι επιχειρήσεις μπορούν να συνδράμουν όχι μόνο με χορηγίες, αλλά και με την παροχή τεχνογνωσίας, εθελοντισμού και συμβουλευτικής υποστήριξης.

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

Συνοψίζοντας η κα Γιαννακοπούλου παρομοίασε όλη αυτή την προσπάθεια του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» ως ένα «παζλ», στο οποίο όλοι μπορούμε να προσφέρουμε με χιλιάδες διαφορετικούς τρόπους. *«Και ειδικότερα ο Όμιλος TITAN, συνέχισε η κα Γιαννακοπούλου, έχει μεγάλη δυνατότητα παροχής συμβουλευτικής υποστήριξης για το πώς μπορούν να αναπτυχθούν οικονομικά μοντέλα γύρω από κάθε αρχαίο μνημείο και για το πώς μπορούν να αναδειχθούν οι τοπικές επιχειρήσεις».*

Η κα Δρακούλα, αφού ευχαρίστησε θερμά την κα Γιαννακοπούλου, έδωσε το λόγο στον κο Γιώργο Δρίβα, εικαστικό, σκηνοθέτη και ένα από τα παλαιότερα μέλη του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ». Ενημέρωσε, επίσης, τους παρευρισκομένους ότι ο κος Δρίβας θα μιλήσει για τη συμμετοχή του στη δράση του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» και θα παρουσιάσει το όραμά του, από την αρχική του σύλληψη ως και την πραγματοποίησή του.

Ο κος Δρίβας, αρχικά, απηύθυνε ένα «ευχαριστώ», όχι μόνο για την πρόσκληση που δέχθηκε να μιλήσει στη συνάντηση του «ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ», αλλά και για την πρόσκληση που του είχε απευθύνει πριν από χρόνια ο πρόεδρος του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ», κος Σταύρος Μπένος, όταν ακόμη το «ΔΙΑΖΩΜΑ» ήταν μια πολύ ωραία ιδέα στο μυαλό του.

Ο κος Δρίβας ανέφερε με τρόπο αφηγηματικό περίπου τα εξής:

«Λατρεύω το θέατρο, είναι τόσο πιο αληθινό απ' τη ζωή, είτε ο Όσκαρ Ουάιλντ. Και αν και η φράση του μπορεί να ακούγεται υπερβολική, για κάποιους από μας που είμαστε στο "ΔΙΑΖΩΜΑ" είναι γεγονός ότι το θέατρο έκανε τη ζωή μας πιο ζωντανή και εν τέλει πράγματι πιο αληθινή, μια που ταυτιστήκαμε με ένα όραμα που έδωσε ξανά αξία σε έννοιες, όπως ο πολιτισμός, η συνεργασία, η δημιουργικότητα, πράγματα που είχαμε ίσως ξεχάσει στις εποχές της ψεύτικης αφθονίας.»

Ως παλιός νέος, που αισθάνομαι ότι είμαι στο «ΔΙΑΖΩΜΑ», καθώς είμαι μαζί του από τα πρώτα του βήματα, δε θα μιλήσω για όλα τα οπτικοακουστικά έργα που έχω παράξει σε συνεργασία με αυτό, αυτά μπορείτε να τα δείτε και στην ιστοσελίδα μας. Και φυσικά μπορείτε ανά πάσα στιγμή να έρθετε σε επαφή μαζί μου για να εμπλακείτε με διάφορους τρόπους στην καλλιτεχνική παραγωγή του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» και σε ό,τι κάνω εγώ βεβαίως προσωπικά.»

Αυτό για το οποίο, όμως, θα ήθελα να μιλήσω σήμερα είναι η συνάντηση με ένα όραμα, με μια αξία που ξεπερνά τη στεγνή και πολλές φορές ανέμπνευστη καθημερινότητα. Ας μη γελιόμαστε: κάτι τέτοιο δεν είναι ακριβώς σημείο των καιρών. Ως εικαστικός - καλλιτέχνης έχω βιώσει κατ' εξακολούθηση την έλλειψη καλλιτεχνικού - και όχι μόνον - οράματος και πίστης στη χώρα μας. Πολύ πριν τη γνωστή κρίση.»

Για την ακρίβεια, η άποψή μου είναι ότι κάτι τέτοιο δεν είναι αποτέλεσμα, αλλά αιτία της κρίσης. Η έλλειψη ιδανικών, η απιστία στον πολιτισμό, η περιχαράκωση, η ιδιοτέλεια και η κερδοσκοπία ήταν δυστυχώς πάντα - τουλάχιστον όσο θυμάμαι εγώ - στοιχεία της κοινωνίας μας.

Έχοντας και την εμπειρία βέβαια της μακρόχρονης ζωής στο εξωτερικό, δεν θέλω σε καμία περίπτωση να πω ότι κάπου αλλού υπάρχει ένας παράδεισος. Θέλω, όμως, να πω ότι αυτός ο όποιος παράδεισος, ανεξάρτητα με το αν μπορεί να υπάρξει ή όχι, μπορεί ταυτόχρονα να αποτελεί ένα διαρκή στόχο για μια συνεχή καλύτερευση, για μια συνεχή αντίδραση απέναντι σε ένα τέλμα μεμψιμοιρίας, αδιαφορίας και ωχαδερφισμού που μπορεί πολύ εύκολα δυστυχώς να μας συνεπάρει.

Και αυτή η συνεχής αντίσταση, για την οποία μιλώ, αυτή η πάλη για τη βελτίωση της καθημερινής ζωής μας, η οποία οδηγεί από το μικρό στο μεγάλο, από τη μικρή στη μεγάλη εικόνα, κτίζεται κάθε μέρα, βήμα-βήμα, από ανθρώπους που πιστεύουν σε κάτι, σε ένα άπιαστο όνειρο, σε μια αλήθεια, σε μια δική τους ηθική για το κοινό καλό και παλεύουν για την πραγματοποίησή του.

Αυτοί οι άνθρωποι εργάζονται όχι απαραίτητα για κάποιο άμεσο χρηματικό όφελος, αλλά για μια ποιότητα ζωής που δεν μεταφράζεται πάντα σε κάποια τιμή. Αυτό νομίζω είναι το βασικό κίνητρο κάθε Διαζωματικού και αυτό σίγουρα είναι και το δικό μου κίνητρο.

Δε θέλω να πείσω κάποιους να αφιερωθούν σε κάτι που δεν πιστεύουν. Θέλω να τους πείσω ότι αξίζει τον κόπο να πιστέψουν ότι αξίζει τον κόπο να το ψάξουν. Αξίζει τον κόπο να είσαι ενεργός και να αναζητάς κάτι καλύτερο. Και ακόμη και αν δεν το βρεις ποτέ, τουλάχιστον θα έχεις κάνει ένα ωραίο ταξίδι. Ένα ταξίδι που μπορεί να ξεκινήσει εδώ σήμερα.

Όπως μου είχε πει κάποτε ο Πρόεδρος του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» σε ένα ντοκιμαντέρ που είχα κάνει για την ΕΡΤ: “ο μεγάλος στόχος του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ” είναι αυτοί οι χώροι που θα αναδειχθούν, τα μνημεία μας, να γίνουν ένα όχημα τόσο αξιακό, όσο και οικονομικό, ώστε να μπορέσει να πετάξει αυτή η χώρα».

Ας θεωρήσουμε λοιπόν ότι το να μπορέσει να πετάξει αυτή η χώρα θα είναι ένα από τα καλύτερα σημεία του ταξιδιού, στο οποίο αναφέρομαι, και ας συμφωνήσουμε, επίσης, ότι η απογείωσή της είναι υπόθεση όλων μας. Ας την ξεκινήσουμε.

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

Η κα Δρακούλα ευχαρίστησε τον κο Δρίβα και έδωσε το λόγο και πάλι σε έναν εκπρόσωπο της τέχνης, τον κ. Βαγγέλη Ευθυμίου, δημιουργό ντοκιμαντέρ, μέλος του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ», ο οποίος, επίσης, μοιράστηκε με το κοινό τη «ΔΙΑΖΩΜΑΤΙΚΗ» εμπειρία του.

Εισαγωγικά ο κος Ευθυμίου ανέφερε ότι συναντήθηκε με το «ΔΙΑΖΩΜΑ» πριν από τέσσερα χρόνια περίπου, όταν, λόγω της ηπειρώτικης καταγωγής του, αποφάσισαν να κάνουν μια ταινία, ένα ντοκιμαντέρ για τα θέατρα της Ηπείρου. Επίσης, ανέφερε ότι η ταινία έγινε, αλλά και ότι ο ίδιος έγινε ευθύς αμέσως μέλος του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» και συμμετείχε σε πολλές Γενικές Συνελεύσεις του σωματείου. Ωστόσο, επισήμανε, ότι μόλις πριν τρεις μήνες άρχισε να συνειδητοποιεί σιγά-σιγά τι ακριβώς κάνει το «ΔΙΑΖΩΜΑ».

«Τώρα αυτό γιατί; πρόσθεσε χαριτολογώντας, Θέμα ευφυΐας; Όλα βέβαια παίζουν το ρόλο τους. Κάθισα και το ανέλυσα λιγάκι και προσπάθησα να δω τι φταίει. Αρχισα να λέω να τι χρειάζεται για να το καταλάβεις εύκολα: πρέπει να είσαι αρχαιολόγος τουλάχιστον, αρχιτέκτονας, πολιτικός μηχανικός, να γνωρίζεις πολύ καλά τα ευρωπαϊκά θέματα που αφορούν τις χρηματοδοτήσεις, παρά το γεγονός ότι το “ΔΙΑΖΩΜΑ” δεν παίρνει χρήματα απ’ την Ευρώπη, πρέπει να γνωρίζεις πολύ καλά πώς δουλεύει αυτός ο μηχανισμός, πρέπει να ξέρεις πάρα πολύ καλά τι γίνεται με τη δημόσια διοίκηση. Τεράστιο κομμάτι, δηλαδή Υπουργεία, Περιφέρειες, Δήμοι, κυκεώνας. Και πρέπει να έχεις περάσει μάλλον και από κάποιες θέσεις Υπουργού... Λοιπόν, εγώ δεν είχα τίποτα απ’ όλα αυτά, γι’ αυτό και μου πήρε τέσσερα χρόνια για να καταλάβω τι ακριβώς κάνει το “ΔΙΑΖΩΜΑ”. Δηλαδή, αν αποφασίσει κάποιος να το πλησιάσει από μακριά λίγα πράγματα μπορεί να καταλάβει, ακόμη και αν είναι μέλος του».

Εν συνεχεία ο κος Ευθυμίου αναφέρθηκε πιο συγκεκριμένα στη συνεργασία του με το «ΔΙΑΖΩΜΑ», η οποία είχε ως αποτέλεσμα την παραγωγή ταινιών.

«Κάναμε κάποιες ταινίες, πρόσθεσε, και συνεχίζουμε. Είχα πολλούς συνεργάτες, διότι υπάρχει στο “ΔΙΑΖΩΜΑ” μια φοβερή βεντάλια από αξιόλογους συνεργάτες. Όλο αυτό σε σπρώχνει σιωπηρά και με έναν τρόπο μαγικό στο να δίνεις τον καλύτερό σου εαυτό. Δεν στο επιβάλλει κανείς, ούτε γίνεται κάποια ιδιαίτερη συνεννόηση, απλώς προκύπτει, σιωπηρά και μαγικά. Έτσι, λοιπόν, και εγώ μέσα απ’ αυτές τις συνεργασίες με τους ανθρώπους του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ” αναγκάζομαι να βελτιώνομαι».

Στο σημείο αυτό ο κος Ευθυμίου ανέφερε δύο απ’ τους πολλούς λόγους, για τους οποίους συμμετέχει στο «ΔΙΑΖΩΜΑ»: «Ένα είναι αυτό που ακούστηκε με διάφορους τρόπους, ότι, δηλαδή, κερδίζουν όλοι. Ένα δεύτερο είναι η ανησυχία για πράγματα που γίνονται λάθος ή και για πράγματα που δεν γίνονται καθόλου. Εδώ τουλάχιστον γίνονται πράγματα. Μικρά, μεγάλα, μεγαλύτερα... Κάποια απ’ αυτά πιστεύω θα πάρει χρόνο, προκειμένου να αποτιμηθούν σωστά, αλλά το σημαντικό είναι ότι γίνονται συνεχώς πράγματα».

Η συντονίστρια, κα Νάντια Δρακούλα, ευχαρίστησε θερμά τον κο Βαγγέλη Ευθυμίου και έδωσε το λόγο στον κο Παναγιώτη Βλάχο, ειδικό σύμβουλο δημοσίων πολιτικών και επικοινωνίας και συνιδρυτή του Vouliwatch.gr, ο οποίος μίλησε για τις πολιτιστικές διαδρομές του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» ως ευκαιρία ενός νέου μοντέλου ανάπτυξης.

Ο κος Βλάχος, αρχικά ευχαρίστησε πολύ όλους όσους παρευρέθηκαν στη συνάντηση του «ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» και αφιέρωσαν χρόνο από το Κυριακάτικο μεσημέρι τους. Εν συνεχεία, ευχαρίστησε τον πρόεδρο του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ», κο Σταύρο Μπένο και τα μέλη του «ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» για τη μοναδική δυνατότητα που του πρόσφεραν να είναι κομμάτι αυτής της ομάδας.

Πρόσθεσε ότι δεν είναι εύκολο να μιλήσει κανείς για όλο αυτό που συμβαίνει στο «ΔΙΑΖΩΜΑ», ειδικότερα αν δεν το ζει από κοντά, και προσπάθησε να απαριθμήσει τους λόγους, για τους οποίους αξίζει κανείς να ασχοληθεί με το «ΔΙΑΖΩΜΑ».,

Ανέφερε περίπου τα εξής:

«Ζούμε όλοι σε μία τοξική πραγματικότητα. Μία πραγματικότητα αβεβαιότητας, ανασφάλειας, στην οποία όλοι ψάχνουμε για απαντήσεις. Για μένα το “ΔΙΑΖΩΜΑ” δείχνει την επόμενη μέρα. Δίνει ένα πλαίσιο μέσα από το οποίο δεν ανακαλύπτουμε μόνο την ταυτότητά μας ως Έλληνες, αλλά και την ταυτότητά μας ως πολίτες, το οποίο είναι και το μεγαλύτερο και το πιο σημαντικό ζητούμενο. Πέρα απ’ όλα αυτά για μένα η κατακλείδα είναι ότι το “ΔΙΑΖΩΜΑ” προτείνει ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης: ένα μοντέλο συμμετοχικής ανάπτυξης που ανήκει στους πολίτες και κινητοποιεί τις τοπικές κοινωνίες. Είναι κάτι, το οποίο φεύγει από τα όρια του κεντρικού σχεδιασμού, των φαραωνικών σχημάτων, ή ακόμα και από το ρόλο του κράτους, έτσι όπως τον είχαμε μάθει όλα αυτά τα χρόνια».

Αμέσως μετά, παρέθεσε τον ορισμό των πολιτιστικών διαδρομών: *«Πρόκειται για ένα επώνυμο τουριστικό προϊόν, που έχει ως συνδετικό στοιχείο ένα θέμα πολιτισμού. Συνήθως περιλαμβάνει τα μνημεία της φύσης και του πολιτισμού. Καλύπτει μια γεωγραφική ενότητα, μια περιφέρεια συνήθως, και έχει ένα brand, δηλαδή μια τουριστική ταυτότητα.*

Ακολούθως, παρουσίασε το στόχο των διαδρομών, που είναι η ανάπτυξη. *«Αναφερόμαστε σε μια ανάπτυξη βιώσιμη, η οποία σέβεται το περιβάλλον, παραδίδει στις επόμενες γενιές ένα περιβάλλον και ένα οικοσύστημα καλύτερο απ’ αυτό που παρέλαβε, δημιουργεί οικονομικές συνθήκες ανάπτυξης, δίνει ώθηση στην τοπική κοινωνία, στη μεταποίηση, στον αγροδιατροφικό τομέα, στους νέους επιχειρηματίες, τις*

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

νέες τεχνολογίες να παράγουν και να αναπτυχθούν. Επίσης, στόχος των διαδρομών είναι η προαγωγή του πολιτισμού και συγκεκριμένα η ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων, αλλά και ό,τι αυτά εκπέμπουν, δηλαδή της δημοκρατίας, του διάλογου, της συνεννόησης κ.α.».

Επίσης, επισήμανε ότι μια πολιτιστική διαδρομή μπορεί να πετύχει το στόχο της με κάποιες συγκεκριμένες προϋποθέσεις: προσελκύνοντας, δηλαδή, επισκέπτες, και επενδύσεις, καθώς και δημιουργώντας ευκαιρίες στην πραγματική οικονομία.

Στο σημείο αυτό ο κος Βλάχος έκανε ιδιαίτερη αναφορά στο ταξιδιωτικό γραφείο, «*Somewhere we know*», το οποίο έδωσε πριν λίγες μέρες τη δυνατότητα σε όποιους επιθυμούν να επισκεφθούν την πολιτιστική διαδρομή στα αρχαία θέατρα της Ηπείρου. Ο κος Βλάχος πρότεινε, μάλιστα, στους παρευρισκόμενους να διαβάσουν άρθρο της «*ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ*» της ίδιας μέρας, όπου υπήρχε μια ωραία αναφορά στην παραπάνω δράση.

Εν συνεχεία, πρόσθεσε ότι η διαδρομή επιμηκύνει την τουριστική περίοδο, το οποίο είναι και το μεγάλο ζητούμενο για την οικονομική ζωή της χώρας και για την αναπτυξιακή της προοπτική, εξασφαλίζει πόρους για τη συντήρηση των μνημείων, αλλά και το πιο σημαντικό προάγει την κουλτούρα της συνεργασίας, της αειφορίας και του καθημερινού πολιτισμού.

Έπειτα, αναφέρθηκε στις υποδομές που μπορεί να περιλαμβάνουν οι πολιτιστικές διαδρομές και συγκεκριμένα στις υποδομές μνημείων, μουσείων και χώρων περιήγησης. «*Πρόκειται, συνέχισε, για ό,τι υποστηρίζει αυτούς τους χώρους και για ό,τι δίνει τη δυνατότητα στον πολίτη να συνδεθεί με τους χώρους αυτούς πιο εύκολα και πιο ποιοτικά, δηλαδή τα δίκτυα, τα μονοπάτια, οι ποδηλατόδρομοι, οι συγκοινωνίες, οι πεζόδρομοι, οι διαδρομές μέσα από τους οικισμούς και φυσικά οι υποδομές που σχετίζονται με την πραγματική οικονομία, δηλαδή οι επιχειρήσεις που προσφέρουν ποιοτικές υπηρεσίες και συμμετέχουν σε ένα δίκτυο για τη διαχείριση της διαδρομής*».

Τόνισε, επίσης, ότι προκειμένου να υλοποιηθεί ένα τέτοιο πρόγραμμα, απαιτείται η έμπρακτη συνεργασία της Κεντρικής Διοίκησης με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τις επιχειρήσεις, τις Ενώσεις Πολιτών, τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, τους Τοπικούς Συνδέσμους και τους Φορείς.

«Για μένα, πρόσθεσε, εκεί είναι το μεγάλο μυστικό και η προϋπόθεση της επιτυχίας όλης αυτής της προσπάθειας, δηλαδή στο πώς τελικά θα εμπλακεί η κοινωνία και θα καταλάβει τι είναι καλό γι' αυτήν και πώς οι ίδιοι οι πολίτες μπορούν να χαίρονται τα θέατρα και τον πολιτισμό. Ακούσατε, ήδη, για το παράδειγμα της διαδρομής των

θεάτρων της Ηπείρου, η οποία προφανώς αποτελεί ένα μοντέλο, έναν πιλότο. Εύχομαι το πρόγραμμα γρήγορα να υλοποιηθεί και για τη Στερεά Ελλάδα, στην οποία έχω τη χαρά και την τιμή να συμμετέχω. Η διαδρομή της Ηπείρου έχει ήδη επαινεθεί και έχει μάλιστα χαρακτηριστεί και από τον Επίτροπο Περιφερειακής Ανάπτυξης ως πρότυπο προγράμματος ολοκληρωμένης χωρικής επένδυσης. Αφορά τον τουρισμό, τις συμπληρωματικές δραστηριότητες, τις τοπικές επιχειρήσεις, τα προϊόντα και το branding τους, καθώς και ένα σύμφωνο ποιότητας για όσα προϊόντα και υπηρεσίες ενταχθούν σε αυτή».

Εν συνεχεία με τρόπο αυτοβιογραφικό ανέφερε τα εξής:

«Εγώ είχα τη χαρά να μεγαλώσω σε μία φτωχή περιοχή. Μεγάλωσα στο Καρπενήσι και κατάγομαι από τη Φωκίδα. Σχηματικά, δηλαδή, θα μπορούσε να πει κανείς ότι προέρχομαι από δύο βουνά: το Βελούχι και την Γκιώνα. Πραγματικά έχω δει πόσο μεγάλες δυνατότητες μπορεί να έχει μια φτωχή περιφέρεια. Επίσης, έχω δει πόσο μεγάλο φυσικό και πολιτιστικό πλούτο διαθέτει και ταυτόχρονα πόσο ανεκμετάλλετος μένει αυτός.

Και γνωρίζουμε, όπως και εσείς γνωρίζετε, ότι η ελληνική περιφέρεια, όπως και η Στερεά Ελλάδα,, σε αντίθεση με τα αστικά κέντρα, έχει πάρα πολλά φυσικά και πολιτιστικά μνημεία, τα οποία υπάρχουν εκεί και περιμένουν κάποιον να τα αξιοποιήσει. Και το κλειδί για την ανάπτυξη όλων αυτών είναι να καταφέρει κανείς να φέρει σε επαφή ένα Δήμο, ή μια κλειστή κοινότητα, με τις υπόλοιπες κοινότητες, σε επίπεδο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό».

Αμέσως μετά, αναφέρθηκε πιο συγκεκριμένα, στην περίπτωση της διαδρομής της Στερεάς Ελλάδας, η οποία έχει ως συνεκτικό στοιχείο τα αρχαία θέατρα της περιοχής. Επισήμανε, επίσης, ότι το «ΔΙΑΖΩΜΑ» έχει ήδη κάνει για αυτά εξαιρετική δουλειά, ότι ήδη έχουν εκπονηθεί μελέτες (π.χ. περίπτωση του Ορχομενού Βοιωτίας, όπου με τη συμβολή του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» αλλάζει η ζωή μιας μικρής πόλης, θεάτρου των Δελφών κ.α.). Πρόσθεσε, ακόμη, ότι η διαδρομή της Στερεάς θα περιλαμβάνει επιπλέον και άλλους αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία της περιοχής, καθώς και τα φυσικά μνημεία της.

Ολοκληρώνοντας, ο κος Βλάχος εκμυστηρεύτηκε τι σημαίνει τελικά το «ΔΙΑΖΩΜΑ» για εκείνον, αλλά και για όλους τους ανθρώπους, οι οποίοι αγωνιούν και θέλουν να κάνουν πράγματα, χωρίς να βρίσκουν εμπόδια. «Το “ΔΙΑΖΩΜΑ”, τόνισε, σε βάζει ουσιαστικά να ξανασκεφτείς τι είναι ο πολιτισμός, τι είναι ο διάλογος, τι είναι η δημοκρατία, τι είναι η συμμετοχή. Και πως τα κάνει όλα αυτά; αλλάζοντας μια πεπατημένη λογική που είχαμε όλοι στο μυαλό μας για πάρα πολλά χρόνια, ότι δηλαδή το κράτος πρέπει να τα κάνει όλα».

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

Κλείνοντας, ο κος Βλάχος παρέθεσε φράση του προέδρου του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ»: *«τα όρια του κράτους είναι πεπερασμένα, την απεραντοσύνη τη συναντάς μόνο στις ψυχές των ανθρώπων και στον εθελοντισμό».*

Η κα Δρακούλα ευχαρίστησε τον κο Βλάχο και έδωσε το λόγο στην κα Μαίρη Μπελογιάννη, Δρ. Αρχαιολόγο και φιλόλογο στο Βαρβάκειο Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο, καθώς και στις μαθήτριές της, κ.κ. Εβελίνα Μαρκοπούλου και Νίκη Γεωργακοπούλου, οι οποίες παρουσίασαν τις δράσεις των μαθητών του Βαρβακειού και μίλησαν για μια *«Νεανική αγκαλιά για τα αρχαία θέατρα».*

Αρχικά, το λόγο έλαβε η κα Μαίρη Μπελογιάννη, η οποία ευχαρίστησε θερμά για την πρόσκληση που της απηύθυναν να μιλήσει στη συνάντηση του «ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ».

Έπειτα πρόσθεσε: *«Είναι υπέροχο να είναι κανείς μέλος του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ”. Ακούσατε ήδη πάρα-πάρα πολύ όμορφα πράγματα, όλα μας ανεβάζουν, μας κάνουν λίγο να ψηλώσουμε. Είναι ακόμα πιο υπέροχο να είσαι καθηγητής και να εμπνέεις τους νέους, τους εφήβους, οι οποίοι έχουν απεριόριστη φαντασία. Ωστόσο, αυτή μπορούμε να την κάνουμε και δημιουργική. Έχω την τύχη να κινούμαι σε χώρους που έγιναν με λογισμό και με όνειρο. Με την ιδιότητα της φιλόλογου υπηρετώ σε ένα ιστορικό δημόσιο σχολείο, το Βαρβάκειο, το πρώτο σχολείο που δέθηκε στο άρμα του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ”, κάνοντας με ποικίλους τρόπους πράξη μία από τις πιο ευφάνταστες δράσεις που το “ΔΙΑΖΩΜΑ” γεννά συνεχώς: την υιοθεσία αρχαίων θεάτρων».*

Αμέσως μετά ανέφερε ότι, μαζί με δύο μαθήτριές της, τις κ.κ. Εβελίνα Μαρκοπούλου, μαθήτρια του Βαρβακειού Γυμνασίου και Νίκη Γεωργακοπούλου, απόφοιτο του Βαρβακειού και τώρα φοιτήτρια της Νομικής, θα δείξει κάποιους από αυτούς τους τρόπους που γεννήθηκαν μέσα από τη φιλοσοφία του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» από το 2010 μέχρι σήμερα.

«16 Δεκεμβρίου 2010 λοιπόν, πρόσθεσε, στην αίθουσα εκδηλώσεων των Γενικών Αρχείων του Κράτους, υιοθετήσαμε το αρχαίο θέατρο των Δελφών. Εκπρόσωποι από τέσσερα τμήματα, ανάμεσα και η Νίκη Γεωργακοπούλου, επιδίδουν το ποσό των 385 ευρώ - ένα συμβολικό ποσό - για τη σωτηρία του αρχαίου θεάτρου και με αυτή την πράξη καταδεικνύεται η πρόθεση των μαθητών να αγκαλιάσουν ένα τόσο σημαντικό μνημείο του παρελθόντος μας και να στρατευτούν στον αγώνα για τη διάσωσή του.

Εν συνεχεία έγιναν κάποιες δράσεις εκεί, στο χώρο των Δελφών, και η Νίκη έφτιαξε ένα blog, προκειμένου όλα όσα θα έκανε το σχολείο μας να συμπεριληφθούν εκεί και να αναδειχθούν».

Στο σημείο αυτό έδωσε το λόγο στη φοιτήτρια πλέον, Νίκη Γεωργακοπούλου. Η Νίκη ανέφερε ότι όλα ξεκίνησαν το Μάρτιο του 2011, όταν οι μαθητές της 3^{ης} Γυμνασίου γνωρίσαν από κοντά το «ΔΙΑΖΩΜΑ», καθώς και τα όνειρα και τους στόχους του κ. Σταύρου Μπένου, προέδρου του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ», με τη βοήθεια της κας Μπελογιάννη.

Εν συνεχεία πρόσθεσε ότι ο ενθουσιασμός αυτός την οδήγησε στο να δημιουργήσει ένα blog, το οποίο ονομάζεται «*Το Βαρβάκειο στο «ΔΙΑΖΩΜΑ»*», όπου καταγράφηκαν ως όμορφες αναμνήσεις όλες αυτές οι εμπειρίες που έζησαν τα παιδιά. «*Το blog αυτό, συνέχισε, ήταν μία γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ των μαθητών και του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ». Κάναμε ένα υπέροχο ταξίδι για να γνωρίσουμε τον αρχαίο χώρο, τον οποίο υιοθετήσαμε, και παρουσιάσαμε τις δράσεις μας, δρώμενα, αδώμενα και χορούς». Όλα τα παραπάνω τα αναρτήσαμε στο blog μας, για να τα θυμόμαστε και για να τα συζητάμε ακόμη και σήμερα με μερικούς συμμαθητές μου».*

Το λόγο έλαβε και πάλι η κα Μπελογιάννη, η οποία ευχαρίστησε πάρα πολύ τη Νίκη και την προέτρεψε να επικαιροποιήσει το blog, προκειμένου να συμπεριληφθούν εκεί και οι νέες δράσεις των μαθητών.

Εν συνεχεία, η κα Μπελογιάννη αναφέρθηκε σε επόμενες δράσεις των παιδιών, όπως η εικαστική δράση για το Διονυσιακό θέατρο, η οποία πραγματοποιήθηκε το 2011, η εκφραστική απαγγελία στα ελληνικά και στα αγγλικά του ποιήματος του Καβάφη «*Η Αρχαία Τραγωδία*» και παρουσίαση ενός δρωμένου που ήταν βασισμένο στο άγγιγμα της ψυχής που προκαλεί στους θεατές ο θεατρικός λόγος, η υιοθεσία του θεάτρου του Αμφιραείου, η δημιουργία παρουσιάσεων (με το λογισμικό powerpoint) από μαθητές της 2^{ης} και της 3^{ης} Γυμνασίου για τους 125 χώρους θέασης και ακρόασης που είναι καταγεγραμμένοι στο Πανόραμα, η υιοθεσία του θεάτρου του Θορικού κ.α.

Στο σημείο αυτό έδωσε το λόγο στη μαθήτριά, Εβελίνα Μαρκοπούλου, η οποία πρόβαλε ένα δείγμα της δουλειάς των συμμαθητών της που έγινε το 2014.

«*Αυτό, συνέχισε, ήταν η πρώτη μας γνωριμία με το «ΔΙΑΖΩΜΑ» και την ιδεολογία του. Το κίνητρό μας ήταν ο ενθουσιασμός της καθηγήτριάς μας, η οποία μας ενέπνευσε και μας έδωσε να καταλάβουμε ότι έχουμε να κάνουμε με κάτι πάρα πολύ σπουδαίο. Ύστερα, αφού κάναμε τη σχετική αναζήτηση στην ιστοσελίδα του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» και γνωρίσαμε όλη αυτή την αξιοθαύμαστη προσπάθειά του, θέλαμε αυτή τη χαρά που νιώσαμε και την περηφάνια να τη μεταδώσουμε και στους άλλους με τον τρόπο που εμείς μπορούσαμε, δηλαδή με τις παρουσιάσεις μας για 125 χώρους θέασης και ακρόασης».*

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

Το λόγο έλαβε και πάλι η κα Μπελογιάννη, η οποία τόνισε ότι το Βαρβάκειο δεν είναι το μόνο σχολείο που προβαίνει σε δράσεις εκπαιδευτικές, αλλά ότι αντίθετα υπάρχουν πολλά σχολεία σε όλη την Ελλάδα που έχουν ενεργοποιηθεί και κάνουν θαυμάσια πράγματα.

Εν συνεχεία, αναφέρθηκε στη δράση «*Μαθητές ξεναγούν μαθητές στα αρχαία θέατρα*», η οποία προτάθηκε από το «ΔΙΑΖΩΜΑ» στο Υπουργείο Παιδείας και από τον Οκτώβριο του 2014 υιοθετήθηκε με πολύ μεγάλη χαρά. Πρόσθεσε ότι ήδη πολλά σχολεία συμμετέχουν στην παραπάνω δράση και παράγουν θαυμάσιο υλικό.

Κλείνοντας, η κα Μπελογιάννη ανέφερε ότι πριν από λίγο καιρό οι μαθητές του καλλιτεχνικού τμήματος του σχολείου έκαναν την πρόταση να εξετάσουν το «ΔΙΑΖΩΜΑ» υπό το πρίσμα της συνεργασίας του με τα εταιρικά του μέλη, προκειμένου εν συνεχεία να δημιουργήσουν κάτι σχετικό.

«Μία αφίσα, ένα σενάριο, κάτι, πρόσθεσε. Παρέλαβα πολύ όμορφα πράγματα. Ένα απ' αυτά - θα το μοιραστή μαζί σας - αφορά τη φαρμακοβιομηχανία ΕΛΠΕΝ. Οι άνθρωποι της εταιρείας μας υποδέχτηκαν και μας ξενάγησαν στο χώρο τους. Τα παιδιά πραγματικά είδαν στην πράξη το δώρο και το αντίδωρο και έπλασαν ένα σενάριο:

Η κάμερα δείχνει από ψηλά τα ερείπια ενός αρχαίου θεάτρου. Πλησιάζει, πλησιάζει, και στην άνω ζώνη του κοίλου εστιάζει σε έναν άνθρωπο, ο οποίος φορά μια στολή με τυπωμένα το λογότυπο του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» και της ΕΛΠΕΝ. Ο άνθρωπος κατεβαίνει από την κλίμακα και φτάνει στην ορχήστρα. Εκεί εναποθέτει ένα μικρό χάπι που παράγει η εταιρεία και εγκαταλείπει το χώρο του θεάτρου.

Μετά από καιρό επιστρέφει, ντυμένος με το κουστούμι του, για να απολαύσει την πρώτη παράσταση στο αποκατεστημένο αρχαίο θέατρο. Happy end. Η φαρμακοβιομηχανία ΕΛΠΕΝ στηρίζει το «ΔΙΑΖΩΜΑ» και την ανάδειξη και αποκατάσταση των αρχαίων θεάτρων.

Ολοκληρώνοντας, η κα Μπελογιάννη τόνισε ότι τα νέα παιδιά είναι η δύναμη και η ελπίδα αυτής της χώρας.

Αμέσως μετά, το λόγο έλαβε ο κος Κωνσταντίνος Ιωαννίδης, διευθυντής Ανθρωπίνου Δυναμικού και Εταιρικής Επικοινωνίας της ΕΛΠΕΝ, ο οποίος μίλησε για την εμπειρία της συνάντησης της Εταιρείας με τα παιδιά.

«Όταν άκουσα αυτή την ιδέα, είπε χαρακτηριστικά, σε μία στιγμή ανύποπτη, μου φάνηκε πολύ συγκινητικό και σκέφτηκα: τα κορίτσια αυτά, που είχαν την ιδέα, θέλω να τα γνωρίσουμε. Η ιδέα τους είναι χαριτωμένη, ποιοτική, έχει και λίγο μέσα της ένα μεταφυσικό – μελλοντολογικό στοιχείο, αλλά και κάτι από Ελλάδα».

Γι' αυτό είχαμε την ευκαιρία να φιλοξενήσουμε τα κορίτσια και τη δασκάλα τους – ψυχοθεραπεύτρια - συναισθηματική ηγέτιδα των κοριτσιών - και να συνεχίσουμε τη συνεργασία μας μαζί τους.

Να είστε καλά κορίτσια, τέτοιες ιδέες είναι καλό να αναδύονται ξαφνικά και να γίνονται πραγματικότητα. Ενθαρρύνω όλους τους νεοεισερχόμενους στην ομάδα του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ” στην εφαρμογή τέτοιου είδους, δημιουργικών ιδεών που αιωρούνται στην πραγματικότητα της διπλανής πόρτας».

Στο σημείο αυτό η συντονίστρια, κα Νάντια Δρακούλα, έκανε μια μία σύντομη παρέμβαση, προκειμένου να μοιραστεί και η ίδια τη δική της εμπειρία.

«Η συνεργασία μου με το “ΔΙΑΖΩΜΑ”, ανέφερε, ήταν καθαρά θέμα τύχης και, μιλώντας με όρους θεατρικούς και λογοτεχνικούς, θα έλεγα ότι ήταν κάπως σαν ένας ξαφνικός έρωτας που ξεκίνησε με τη ζεστασιά, τον ενθουσιασμό και τον αυθορμητισμό του κου Σταύρου Μπένου, αλλά και όλης της ομάδας του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ”. Η δική μου συνεργασία με το “ΔΙΑΖΩΜΑ” είναι συχνή, ανοικτή και κρατάει το ενδιαφέρον μου αμείωτο.

Έτσι, λοιπόν, τελείως τυχαία και με αφορμή μία συνέντευξη που είχα να κάνω στον πρόεδρο για ένα άρθρο που έγραφα τότε, βρέθηκα να εκπροσωπώ το “ΔΙΑΖΩΜΑ” στην Αμερική, σε μία προσπάθεια να ανοίξουμε την αγκαλιά μας και στο εξωτερικό και να γνωρίσουν τη δράση μας θεσμοί, φορείς, ακαδημαϊκές κοινότητες, και καλλιτέχνες του εξωτερικού.

Παρά το γεγονός ότι είχα πάρα πολύ άγχος γι' αυτή την εμπειρία μου, για το τι μέλλει γενέσθαι, αλλά και για το τι ανθρώπους θα συναντούσα, η ανταπόκρισή τους ήταν ανέλπιστα θετική και αυτό μου έδωσε τη δύναμη και τη “φιλοδοξία”, αν θέλετε, να προχωρήσω.

Το “ΔΙΑΖΩΜΑ” για μένα ήταν ένα φως στο τούνελ. Ήταν η φωτεινή πλευρά των πραγμάτων. Ένας καινούργιος ωραίος κόσμος, ο οποίος άνοιξε και συνεχίζει μέχρι σήμερα».

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

Αμέσως μετά, αναφέρθηκε στην πρωτοβουλία που υποκινεί την τελευταία περίοδο, δηλαδή ένα πρόγραμμα crowd funding για την ανάδειξη του Ασκληπιείου της Επιδαύρου, με την οποία φιλοδοξούν να συγκεντρώσουν χρήματα για την εκπόνηση των μελετών που απαιτούνται για την υλοποίηση του προγράμματος. Πρόσθεσε, επίσης, ότι το πρόγραμμα ανάδειξης του Ασκληπιείου της Επιδαύρου εμπνεύστηκε και υλοποιεί ο καθηγητής, κος Βασίλης Λαμπρινουδάκης.

Στο σημείο αυτό η κα Δρακούλα έδειξε το σχετικό βίντεο για το πρόγραμμα crowd funding, το οποίο έχει επιμεληθεί η ίδια και ο σκηνοθέτης, κος Βαγγέλης Ευθυμίου.

Οδεύοντας προς το κλείσιμο των παρουσιάσεων, η κα Δρακούλα έδωσε το λόγο στον «τελετάρχη» των γενικών συνελεύσεων του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ», κ. Θοδωρή Μπένο, ο οποίος μοιράστηκε με το ακροατήριο τι σημαίνει Γενική Συνέλευση του σωματείου, καθώς και τι σημαίνει συμμετέχω σε αυτή.

Ο κος Θοδωρής Μπένος ανέφερε εισαγωγικά ότι συμπληρώνονται πλέον πολλά χρόνια λειτουργίας του σωματείου και επομένως δεν ήταν δυνατόν να συμπεριλάβει στην παρουσίασή του όλο το φωτογραφικό υλικό από τις προηγούμενες Γενικές Συνελεύσεις. Επίσης, επισήμανε ότι το φωτογραφικό υλικό προέρχεται κατά κύριο λόγο από τους εθελοντές φωτογράφους του σωματείου, κ. Φώτη Καζάζη και κ. Φώτη Κουτρομπή, τους οποίους και ευχαρίστησε θερμά.

Αμέσως μετά, ο κος Μπένος τόνισε ότι για το «ΔΙΑΖΩΜΑ» και τα μέλη του κάθε Γενική Συνέλευση είναι μια ευχάριστη και ενδιαφέρουσα εμπειρία, η οποία βασίζεται σε τρία τρίπτυχα:

- 1) Εκδρομή / Επισκέψεις / Εκδηλώσεις.
- 2) Έναρξη / Εργασίες / Εισηγήσεις.
- 3) Εθελοντισμός / Επαφή / Ενέργεια.

Εν συνεχεία περιέγραψε με τρόπο γλαφυρό μια Γενική Συνέλευση του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ»:

«Όλα ξεκινάνε με την επιβίβαση στα λεωφορεία του Σωματείου, η οποία λαμβάνει χώρα έξω από τα γραφεία του Σωματείου. Όπως βλέπετε οι “εκλεκτοί” έχουν τη δυνατότητα να κάθονται μπροστά, όπως η συντονίστρια της συζήτησης, ή η αδερφή μου! Στο σημείο αυτό θα ήθελα να κάνω ειδική αναφορά στις αδερφές Ανδριοπούλου. Δυστυχώς η κα Ντόρα δεν είναι πια μαζί μας, αλλά η κα Τούλα είναι μαζί μας και βρίσκεται σήμερα εδώ. Οι αδερφές Ανδριοπούλου αποδείκνυαν πάντα - η κα Τούλα συνεχίζει να αποδεικνύει - ότι πάνω απ’ όλα για το Άνω “ΔΙΑΖΩΜΑ” μετράει η νεανικότητα».

Αμέσως μετά, ο κος Μπένος μετέφερε τα λόγια του δημοσιογράφου, κ. Τρίκα για την τελευταία Γενική Συνέλευση του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ»: *«Επρόκειτο για μία πραγματική εξόρμηση στα αρχαία θέατρα, ούτε η πενταήμερη των λυκείων της Γκράβας δεν πετυχαίνει τέτοια συμμετοχή».*

«Εγώ θα έλεγα, συνέχισε ο κος Μπένος, ότι η λέξη εξόρμηση ίσως είναι και λίγη. Αυτή η φωτογραφία αποδεικνύει ότι πρόκειται για πραγματική εκστρατεία. Στην τελευταία μας Συνέλευση, λοιπόν, στη Θεσσαλία, δεν μας χωρούσαν μόνο δύο μέρη: χρησιμοποιήσαμε πολλά καταλύματα και στην Νέα Αγχίαλο και στο Βόλο. Επομένως, για να πάμε στη Λάρισα ξεκινήσαμε από διαφορετικά σημεία και δώσαμε ραντεβού στο δρόμο, όπου συγκεντρωθήκαμε γύρω στα 7 με 8 λεωφορεία.

Ο κος Μπένος ανέφερε αμέσως μετά ότι η Γενική Συνέλευση περιλαμβάνει αρχικά το σκέλος των επισκέψεων και ξεναγήσεων και πρόβαλε εικόνες παλαιότερων Συνελεύσεων (οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στην Αιτωλοακαρνανία, την Ελευσίνα, τη Θεσσαλία και συγκεκριμένα τη Δημητριάδα, τη Λάρισα, τη Νέα Αγχίαλο, τους Δελφούς, την Ήπειρο και συγκεκριμένα τη Νικόπολη, τα Γίτανα, την Κασσώπη).

«Όλα βέβαια ξεκίνησαν, πρόσθεσε, από τα άγια χώματα, τη Μεσσηνία δηλαδή (κατάγομαι από εκεί, οπότε δεν μπορώ να μην κάνω ειδική αναφορά στη Συνέλευση που έλαβε χώρα στην Αρχαία Μεσσήνη). Όλα, λοιπόν, ξεκίνησαν το 2008 από την Αρχαία Μεσσήνη και βέβαια ακολούθησε το 2009 η 2^η Γενική μας Συνέλευση εδώ στο Μουσείο της Ακρόπολης».

Ακολούθως, ο κος Μπένος επισήμανε ότι κατά τη διάρκεια των συνελεύσεων τα μέλη του σωματείου απολαμβάνουν όμορφα δρώμενα, όπως λ.χ. στην τελευταία Συνέλευση, όπου είχαν την τύχη να απολαύσουν την κα Λυδία Κονιόρδου και τον κ. Τάκη Φαραζή στο αρχαίο θέατρο των Φθιωτίδων Θηβών, και παρέθεσε τα λόγια του κου Νίκου Βατόπουλου, αρθρογράφου της ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ σχετικά με αυτή τη μοναδική εμπειρία: *«Έριζαν έναν μουσικό σπόρο στο αρχαίο αυτό θέατρο και απέδειξαν σε όλους εμάς πώς αυτοί οι αρχαίοι χώροι μπορούν να αποκτήσουν μία νέα ζωή».*

«Μαγικές στιγμές όμως, συμπλήρωσε, ζήσαμε και στις προηγούμενες Συνελεύσεις. Στη φωτογραφία βλέπετε το Κουιντέτο των Εύλινων Πνευστών, που έκανε συναυλία στο αρχαίο θέατρο της Δωδώνης. Θα ήθελα, μάλιστα, να παραθέσω και μία αστεία ιστορία: Τότε στην Ήπειρο είχαμε διαρκώς μαζί μας σε όλα τα θέατρα που επισκεφθήκαμε το Κουιντέτο των Εύλινων Πνευστών, ή αλλιώς τον «ΑΙΟΛΟ» όπως ονομάζεται. Στο χώρο της αρχαίας Κασσώπης είχε ένα δυνατό αεράκι και, καθώς προετοιμάζονταν οι μουσικοί για να παίξουν, φύσηξε και πολλές απ' τις παρτιτούρες τους χάθηκαν για πάντα στο άπειρο. Κάποιοι, λοιπόν, απ' τους εθελοντές μας κατά τη διάρκεια της

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

συναυλίας χρειάστηκε να βρίσκονται δίπλα τους, προκειμένου να κρατάνε τις σελίδες. Μαγική στιγμή βέβαια βιώσαμε και πέρυσι στο θέατρο της Λάρισας, όπου απολαύσαμε τα χορικά της Ηλέκτρας από το Θεσσαλικό Θέατρο».

Στη συνέχεια ο κος Μπένος τόνισε ότι οι Γενικές Συνελεύσεις δεν περιλαμβάνουν μόνο το ψυχαγωγικό κομμάτι, δηλαδή τις επισκέψεις, τις ξεναγήσεις και τις εκδηλώσεις στους αρχαίους χώρους, αλλά και το κομμάτι των κυρίως εργασιών, οι οποίες πάντα ξεκινούν σε κάποιο αρχαίο θέατρο με τη διαπίστωση της απαρτίας των μελών της συνέλευσης. Πρόσθεσε ότι τη δεύτερα ημέρα της Συνέλευσης λαμβάνουν χώρα οι κυρίως εργασίες, κατά τη διάρκεια των οποίων γίνονται πολύ ενδιαφέρουσες εισηγήσεις.

Στο σημείο αυτό, έκανε ειδική αναφορά στο Δημητράκη, το τότε νεότερο μέλος της συνέλευσης στην Αιτωλοακαρνανία, ο οποίος πήρε το λόγο και μίλησε ενώπιον όλων.

Ύστερα, αναφέρθηκε στο τελευταίο μέρος των εργασιών κάθε συνέλευσης, κατά τη διάρκεια του οποίου, αφού παρουσιαστεί ο απολογισμός των δράσεων, τα μέλη του σωματείου ψηφίζουν, προκειμένου να εγκρίνουν ή όχι τα πεπραγμένα του Σωματείου, ενώ κάθε τέσσερα χρόνια ψηφίζουν για τη συγκρότηση σε νέο σώμα.

Αμέσως μετά, ιδιαίτερη μνεία έκανε στους εθελοντές του σωματείου, η βοήθεια των οποίων είναι πολύτιμη. Τόνισε, επίσης, ότι οι εθελοντές προέρχονται από διαφορετικούς τόπους σε όλη την επικράτεια της Ελλάδος. Ακολούθως, πρόβαλε εικόνες, όπου φαίνεται η προσφορά των εθελοντών

Συνοψίζοντας, ο κος Μπένος ανέφερε περίπου τα εξής:

«Το “ΔΙΑΖΩΜΑ”, λοιπόν, μέσω της Γενικής του Συνέλευσης μας δίνει τη δυνατότητα να έρθουμε σε επαφή με τα μνημεία. Μας δίνει τη δυνατότητα να έρθουμε σε επαφή και με τη φύση, αλλά κυρίως μας δίνει τη δυνατότητα να ακολουθήσουμε μια κοινή πορεία.

Είναι πολύ ωραίες αυτές οι στιγμές και όταν τις βιώνεις, αλλά και όταν τις κοιτάς από κάποια απόσταση. Βέβαια όλη αυτή η ενέργεια που συσσωρεύεται με κάποιο τρόπο πρέπει να εκτονωθεί, γι’ αυτό στο πλαίσιο της Γενικής μας Συνέλευσης έχουμε και το καθιερωμένο μας γλέντι.

Αν λοιπόν σας άρεσαν όλα αυτά που είδατε σας καλώ να έρθετε μαζί μας στην επόμενη Γενική μας Συνέλευση που θα λάβει χώρα στα τέλη Σεπτεμβρίου. Γιατί εμένα μου άρεσε πάντα το Άνω «ΔΙΑΖΩΜΑ», αλλά αν έχω και παρέα είμαι σίγουρος ότι θα είναι καλύτερα».

Η κα Δρακούλα ευχαρίστησε θερμά τον κ. Μπένο Θοδωρή για την εξαιρετικά ενδιαφέρουσα ομιλία του. Έπειτα, επισήμανε ότι ολοκληρώθηκε ο κύκλος των ομιλιών. Εν συνεχεία, εγκαινιάζοντας τον κύκλο της συζήτησης, η κα Δρακούλα κάλεσε στο βήμα όποιον επιθυμεί από το ακροατήριο, είτε είναι ήδη μέλος του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ», είτε εθελοντής, να μοιραστεί με το κοινό τη δική του εμπειρία.

Συζήτηση

Αρχικά, το λόγο έλαβε η κα Τζούλια Κουράφα, συνιδιοκτήτρια του ταξιδιωτικού γραφείου, «*Somewhere we know*», η οποία ανέφερε περίπου τα εξής:

«Έχω δημιουργήσει μία εταιρεία τουριστική μαζί με τις αδερφές μου και τους γονείς μου, μία οικογενειακή επιχείρηση, με σκοπό να παρουσιάσουμε προς το εξωτερικό την πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδας, τους θησαυρούς που κρύβει αυτή η χώρα, αλλά και τη φύση της.

Μεγάλη έμπνευση για την πρωτοβουλία μας αυτή ήταν το “ΔΙΑΖΩΜΑ” και η δουλειά του, γιατί είναι πραγματικά σημαντικό να βλέπεις μια κίνηση πολιτών να δουλεύει με ένα κοινό σκοπό και με ένα μεγάλο πάθος.

Εμείς, με τη δουλειά μας, θέλουμε να δείξουμε στους ξένους τουρίστες την Ελλάδα. Αλλά όχι μόνο την Ελλάδα της θάλασσας, του ήλιου και των νησιών, αλλά και την Ελλάδα του πολιτισμού και σίγουρα όχι μόνο το καλοκαίρι. Θέλουμε να κάνουμε εκδρομές το φθινόπωρο και την άνοιξη.

Μέσα σ’ αυτό το πλαίσιο, λοιπόν, ξεκινήσαμε τώρα πρόσφατα μια προσπάθεια να ακολουθήσουμε την πολιτιστική διαδρομή των αρχαίων θεάτρων της Ηπείρου. Η πρώτη εκδρομή έγινε την Πρωτομαγιά, σε συνεργασία με το “ΔΙΑΖΩΜΑ”. Σε αυτή μάλιστα συμμετείχαν αρκετοί φίλοι και μέλη του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ”.

Ήταν μία πραγματικά πανέμορφη διαδρομή, μία φοβερή εμπειρία και για μας, αλλά και για τους ανθρώπους που ήρθαν μαζί μας. Μέσω αυτής έγινε μία προσπάθεια όχι μόνο για την ανάδειξη της περιοχής και του πλούτου της, αλλά επίσης και για την ενδυνάμωση της τοπικής κοινωνίας.

Κοντά μας είχαμε δύο ξεναγούς που ήταν και αρχαιολόγοι, μάλιστα είχαν εργαστεί και στις ανασκαφές των χώρων. Τα κορίτσια ήταν πραγματικά η ψυχή της ομάδας, διότι μοιράστηκαν μαζί μας όλη αυτή την εμπειρία και το πάθος τους για τους χώρους, στους οποίους έχουν εργαστεί, και είχαν τη δυνατότητα να δείξουν τη δουλειά τους. Επίσης, συνεργαστήκαμε με την τοπική κοινωνία και τους τοπικούς επιχειρηματίες, οι οποίοι είχαν ξεκινήσει προσπάθειες για την ανάδειξη της περιοχής τους.

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

Διοργανώνουμε τη δεύτερη εκδρομή μας από 29 Μαΐου - 1 Ιουνίου και καλούμε όποιον ενδιαφέρεται να δηλώσει τη συμμετοχή του. Ευχαριστώ πολύ».

Η κα Δρακούλα ευχαρίστησε την κα Τζούλια Κουράφα και έδωσε το λόγο στην κα Μαίρη Αντωνάκου.

Η κα Αντωνάκου ανέφερε ότι είναι από τα πιο παλιά ιδρυτικά μέλη του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ», ότι έχει πάρει πάρα πολλά απ' το «ΔΙΑΖΩΜΑ», αλλά ότι εκείνη αντίθετα δεν έχει προσφέρει, γεγονός που την κάνει να ντρέπεται. Γι' αυτό, απευθυνόμενη στους νέους του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ», δήλωσε τη διαθεσιμότητά της για οτιδήποτε χρειαστούν.

Εν συνεχεία το λόγο ζήτησε η κα Βάσια Χατζηγιαννάκη, σκηνοθέτης. Η κα Χατζηγιαννάκη είπε περίπου τα εξής: «Είμαι σχετικά νέο μέλος του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ”. Θα σας πω μόνο μία μικρή ιστορία: εγώ δούλενα πολλά χρόνια ως σκηνοθέτης στην ΕΡΤ. Ένα χρόνο πριν το κλείσιμο της ΕΡΤ είχα την τεράστια τύχη, να γνωρίσω τον κ. Μπένο, όταν κάναμε ένα μικρό αφιέρωμα στο “ΔΙΑΖΩΜΑ”, στο πλαίσιο μιας διεθνούς συμπαραγωγής.

Με το κλείσιμο της ΕΡΤ, το οποίο ήταν ένα μεγάλο σοκ για μένα, έπρεπε να επανεφέρω τον εαυτό μου και το “ΔΙΑΖΩΜΑ”. Ο κ. Μπένος ήταν ο φάρος μου. Ξεκίνησα, λοιπόν, ένα μεταπτυχιακό με θέμα τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς και εξειδίκευση στην εκπαίδευση και στην επικοινωνία και με τον κ. Μπένο γεννήθηκε μία πολύ ωραία ιδέα, η οποία είναι τώρα η πτυχιακή μου εργασία, να φτιάξουμε δηλαδή ένα ολοκληρωμένο επιχειρηματικό σχέδιο για την παραγωγή μίας σειράς ντοκιμαντέρ, 12 επεισοδίων, για τα αρχαία θέατρα.

Μεγαλεπήβολο, θα έλεγα, αλλά θα πάμε όσο πιο ψηλά γίνεται και θα παλέψουμε, θα προσπαθήσουμε να βγάλουμε το project αυτό και εκτός των συνόρων, με όλη μας την αγάπη και όλο μας το πάθος.

Εν συνεχεία έδωσε το λόγο σε δύο συμφοιτήτριές της, οι οποίες αποτελούν την ομάδα εργασίας τους.

Αρχικά το λόγο έλαβε η κα Κάρμεν Γκρανίτο απ' την Ιταλία, η οποία μοιράστηκε με το κοινό τη δική της εμπειρία. Η κα Γκρανίτο έκανε αναφορά σε δύο στοιχεία που απασχόλησαν την ομάδα εκπόνησης της παραπάνω εργασίας, την ψηφιοποίηση και τη συντήρηση, δύο δηλαδή πτυχές του ίδιου project.

Η κα Χατζηγιαννάκη πρόσθεσε σχετικά με τα παραπάνω ότι το project που υλοποιούν έχει να κάνει αφ' ενός με τη συντήρηση των μνημείων μέσω της κινηματογράφησης τους, αφ' ετέρου με την προώθηση της δουλειάς του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» και της πολιτισμικής ιστορίας της χώρας μας μέσω της εμπλοκής του κοινού.

Εν συνεχεία έδωσε το λόγο στο νεότερο μέλος της ομάδας, την κα Ασημίνα Λυμπέρη, ανθρωπολόγο που μίλησε για τη δικιά της φρέσκια εμπειρία. Η κα Λυμπέρη ανέφερε περίπου τα εξής:

«Παρά το γεγονός ότι είμαι ο Βενιαμίν αυτής της ομάδας και σίγουρα έχω τη λιγότερη εμπειρία από τις άλλες δύο κυρίες, έχω πολλή διάθεση και μεγάλο ενθουσιασμό να προσφέρω όπως μπορώ σε αυτό το project.

Το υπόβαθρό μου είναι η κοινωνική ανθρωπολογία, αλλά μέσω αυτού του μεταπτυχιακού, έχω δώσει μεγάλη έμφαση στα μαθήματα αρχαιολογίας για το κοινό. Με ενδιαφέρει πάρα πολύ να δω πώς μπορούμε να ενδυναμώσουμε τη σχέση των τοπικών κοινωνιών με τα αρχαία θέατρα. Επομένως, θα προσπαθήσω μέσα απ' αυτή την πτυχιακή εργασία να δώσω και εγώ τη δική μου οπτική γωνία.

Αυτή η διαφορετική οπτική έχει να κάνει με τη μελέτη των τοπικών κοινωνιών, στις οποίες ανήκουν τα αρχαία θέατρα, σε μια προσπάθεια να τους δώσουμε φωνή, να ακούσουμε τις ιστορίες των ανθρώπων τους. Με αυτόν τον τρόπο θα διαπιστώσουμε κατά πόσο η ζωή των ανθρώπων σχετίζεται με τα αρχαία θέατρα, και σε αντίθετη περίπτωση να αναζητήσουμε τρόπους, προκειμένου να εντάξουμε τα θέατρα στην καθημερινή ζωή των πολιτών».

Εν συνεχεία το λόγο ζήτησε και έλαβε η κα Ευαγγελία Σχοιναράκη, τέως Νομάρχης Ηρακλείου και βουλευτής.

Η κα Σχοιναράκη, αρχικά, συνεχάρη τους νέους του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» για την πολύ σημαντική δουλειά τους. Επίσης, ευχαρίστησε τον κ. Σταύρο Μπένο που της έδωσε τη δυνατότητα να συμμετέχει από το 2008 στο «ΔΙΑΖΩΜΑ».

Ακολούθως, έθεσε προς τους νέους το εξής ερώτημα:

«Επειδή ακριβώς εσείς ζείτε και λειτουργείτε στο κέντρο της Αθήνας και έχετε το πλεονέκτημα να είστε κοντά στο “ΔΙΑΖΩΜΑ” και να απολαμβάνετε όλα όσα αυτό προσφέρει, πώς σκέπτεστε να λειτουργήσετε με τους νέους ανθρώπους της περιφέρειας,

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

επιστήμονες και μη, οι οποίοι θέλουν να έχουν τα ίδια πλεονεκτήματα με σας και να απολαμβάνουν εξίσου όλα όσα το “ΔΙΑΖΩΜΑ” μπορεί να δημιουργήσει;»

Η κα Δρακούλα ανέφερε ότι το «ΔΙΑΖΩΜΑ» είναι τεχνολογικά εξελιγμένο και ότι οι τεχνολογίες επιτρέπουν μία διάδραση ανά πάσα στιγμή. Ως εκ τούτου τόνισε ότι η γεωγραφία δε θα σταθεί εμπόδιο και ότι οι εκπρόσωποι του «ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» είναι ανοιχτοί στο να συζητήσουν κάθε πρόταση και ιδέα.

Εν συνεχεία απάντησε στην κα Σχοιναράκη η κα Σοφικίτου, χρησιμοποιώντας μάλιστα δύο παραδείγματα από τον τόπο καταγωγής της κας Σχοιναράκη, δηλαδή απ’ την Κρήτη, αναφέροντας τα εξής:

«Το πρώτο παράδειγμα είναι η κίνηση πολιτών που έχει δημιουργηθεί στη Γόρτυνα για την ανάδειξη του αρχαίου θεάτρου της, με ψυχή την κα Ρένα Τυλλιανάκη και όλους τους τοπικούς φορείς. Είναι μία απ’ τις πιο δραστήριες ομάδες, έχουν κάνει σπουδαία δουλειά στην Κρήτη και έχουν μάλιστα καταφέρει να κινητοποιήσουν και τη μαθητική κοινότητα με σκοπό την ανάδειξη του αρχαίου θεάτρου.

Το δεύτερο παράδειγμα είναι ο Νίκος ο Χατζηδάκης, ο οποίος μίλησε κιόλας προηγουμένως. Ο κος Χατζηδάκης, αν και έχει ως μόνιμο τόπο κατοικίας του την Κρήτη, συμμετέχει στο “ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑ” δείχνοντας πώς μπορούν να βοηθήσουν άνθρωποι από κάθε πλευρά της Ελλάδος».

Τέλος, η κα Σοφικίτου ανέφερε ότι το «ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑ» είναι ανοιχτό σε κάθε εθελοντική προσφορά και ιδέα και ότι προτίθεται να ακούσει τις προτάσεις όλων.

Εν συνεχεία το λόγο έλαβε ο κος Θωδωρής Μπένος ο οποίος πρόσθεσε ότι υπάρχουν και άλλες ομάδες, όπως στην Ερέτρια, την οποία μάλιστα θα επισκεφθούν τα μέλη του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» κατά τη φετινή Γενική τους Συνέλευση. Εκμυστηρεύτηκε, ωστόσο, ότι η επικοινωνία με μέλη εκτός Αθήνας είναι κάτι που τον προβληματίσε και προσωπικά, όταν απηύθυνε τις προσκλήσεις για το «ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑ» στα μέλη, αρωγά ή τακτικά, σε όλη την Ελλάδα. Με την ευκαιρία αυτή ο κος Μπένος έθεσε ως προβληματισμό προς το «ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑ» το πώς θα φέρει ακόμα πιο κοντά του και θα ενεργοποιήσει και τα μέλη νεότερης ηλικίας.

Αμέσως μετά, ζήτησε το λόγο ο κος Φρέγκογλου, ο οποίος ανέφερε ότι πάρα πολλά απ’ τα εταιρικά μέλη του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» έχουν διαθέσει τα τμήματα επικοινωνίας τους και τα social media, ώστε να προωθηθεί το «ΔΙΑΖΩΜΑ». Επίσης, ο κος Φρέγκογλου συμπλήρωσε ότι μέσω όλων των νέων τεχνολογιών (τις οποίες οι νέοι

κυρίως χρησιμοποιούν για να πληροφορούνται) η επικοινωνία του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» με τους νέους θα διευρυνθεί.

Στο σημείο αυτό το λόγο έλαβε η κα Ελένη Δουνδουλάκη, μέλος του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» και θεατρολόγος. Η κα Δουνδουλάκη ανέφερε περίπου τα εξής: *«Προέρχομαι απ' το χώρο του θεάτρου και το χώρο της πολιτιστικής διαχείρισης, είμαι μέλος του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» εδώ και αρκετά χρόνια, όπως και η μητέρα μου, Λαλούλα Χρυσικοπούλου, σκηνογράφος. Αυτό που θα ήθελα να μοιραστώ μαζί σας είναι το εξής: ως άνθρωπος που προέρχεται απ' αυτούς τους δύο χώρους, αλλά και έχοντας ένα οικογενειακό περιβάλλον που αγαπούσε το θέατρο, την αρχαιολογία και τα αρχαία θέατρα, ήταν λογικό και αναμενόμενο ότι θα αγαπούσα και εγώ την ιστορία των αρχαίων θεάτρων και θα ήμουν πάρα πολύ θετική σε οποιαδήποτε προσπάθεια ανάδειξης αυτών.*

Νομίζω ότι η μεγάλη συμβολή του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ”, όμως, είναι ότι βοηθάει στην κοινωνικοποίηση όλων αυτών των υπέροχων μνημείων και στην κοινωνικοποίηση και των ανθρώπων που είμαστε από το χώρο του πολιτισμού και της ευρύτερης διαχείρισης με την υπόλοιπη κοινωνία.

Νομίζω ότι αυτό είναι η μεγάλη υπερκατάκτηση του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ”, το ότι βοηθά, δηλαδή, να γίνει κοινό κτήμα όλων, όχι μόνο αυτών που ήδη γνωρίζουν, αλλά κυρίως αυτών που είναι λίγο πιο έξω και δεν το γνωρίζουν. Και υπό αυτό το πρίσμα θέλω να μοιραστώ μαζί σας το πόσο υπερήφανη αισθάνομαι κάθε φορά που μιλάω γι' αυτή την προσπάθεια σε τρίτους και κάθε φορά που λέω ότι είμαι μέλος του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ”.

Εν συνεχεία παρέμβαση έκανε ο κος Ιωάννης Μαριόλης, μέλος του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ», μηχανολόγος-μηχανικός στον Ο.Τ.Ε. και δημοτικός σύμβουλος Αλίμου. Ο κος Μαριόλης ανέφερε ότι στον Άλιμο, με τη βοήθεια του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ», καταβάλλεται μια προσπάθεια για την ανάδειξη του αρχαίου θεάτρου Ευωνύμου (Τραχώνων), με όραμα στο μέλλον (ει δυνατόν και τον Αύγουστο) να πραγματοποιηθεί εκεί μια παράσταση.

«Θα είναι πολύ όμορφο, συμπλήρωσε, να αναδειχθεί το θέατρό μας στον Άλιμο. Για μένα ο Άλιμος είναι η γενέτειρα πόλη μου. Κατάγομαι, όμως, απ' τη Μάνη και η σύζυγός μου είναι από την Καλαμάτα. Με την ευκαιρία αυτή γνώρισα τον κο Μπένο, στην περίοδο των σεισμών της Καλαμάτας, όταν ακόμη ήταν Δήμαρχος. Συνυπηρετήσαμε μαζί μεγάλες ιδέες μιας εποχής, που έκλεισε τον κύκλο της και είμαστε στη φάση ενός νέου κύκλου. Και το “ΔΙΑΖΩΜΑ” είναι ο σημαιοφόρος αυτής της προσπάθειας: για μια άλλη Ελλάδα, η οποία μας αξίζει και μας ανήκει. Αυτή προσπαθούμε να δομήσουμε μαζί μέσα από το “ΔΙΑΖΩΜΑ”, κάτι το οποίο είναι για μένα όνειρο ζωής».

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

Η κα Νάντια Δρακούλα, απαντώντας σε ερώτηση της κας Βάσιας Χατζηγιαννάκη, σχετικά με το αν το «ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑ» προγραμματίζει επόμενη συνάντηση, είτε ότι σίγουρα προβλέπονται από τη συντονιστική ομάδα του «ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» δράσεις και εκδηλώσεις στο άμεσο μέλλον, για τις οποίες θα ενημερωθούν.

Ολοκληρώνοντας, η κα Δρακούλα έδωσε το λόγο στον κο Σταύρο Μπένο, πρόεδρο του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» για το κλείσιμο της εκδήλωσης.

Ο κος Μπένος ανέφερε με τρόπο λυρικό και εξομολογητικό τα εξής:

«Θέλω να υποδεχθείτε με κατανόηση τη συγκίνησή μου σήμερα. Ό,τι και αν ονειρευθεί κανείς για το μέλλον του “ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ” υλοποιείται σήμερα. Σκεφτείτε όσο προετοιμάζαμε το «ΔΙΑΖΩΜΑ» για πάνω από 10 χρόνια, γιατί η διαβούλευση για το «ΔΙΑΖΩΜΑ» ξεκίνησε από την περίοδο που ήμουν Υπουργός Πολιτισμού, διαπίστωση πόσο πεπερασμένα είναι τα όρια του κράτους, παρά το γεγονός ότι το Υπουργείο είχε και έχει εξαιρετικά και αφοσιωμένα στελέχη. Πρέπει, όμως, να συνειδητοποιήσουμε ότι όρια δεν υπάρχουν μόνο στην αγάπη των ανθρώπων, στον εθελοντισμό και τις ψυχές τους.

Σήμερα θέλω να σας εξομολογηθώ κάτι, μιας και το περιβάλλον είναι τέτοιο που μου επιτρέπει να καταθέσω και να μοιραστώ μαζί σας και το τελευταίο απόθεμα της ψυχής μου. Δεν τολμάω να το κάνω αυτό σε άλλο ακροατήριο, διότι φοβάμαι μην προδώσω ένα κομμάτι του εαυτού μου. Η σημερινή συνάντηση, λοιπόν, αυτή η ατμόσφαιρα, η συντροφική, που υπάρχει σήμερα, είναι απ’ τα ωραιότερα πράγματα που έχω ζήσει.

Στη δημόσια ζωή ήμουν τρεις ολόκληρες δεκαετίες: δήμαρχος εκλέχθηκα σε ηλικία 30 μόλις ετών και έκτοτε υπηρέτησα 30 χρόνια στην επίσημη πολιτική. Διήνυσα κάθε τι που θα μπορούσε να διανύσει ένας άνθρωπος που κινείται στον επίσημο δημόσιο χώρο. Έχω δηλώσει ότι έγινα καλύτερος άνθρωπος. Δεν έφυγα παραπονεμένος ή πικραμένος. Οργίζομαι όταν ακούω πολιτικούς να λένε ότι τους έριξε ο ένας, τους έφαγε ο άλλος. Στην πολιτική ξέρεις το παιχνίδι. Και εγώ ήμουνα ένα παιδί της επαρχίας και η πολιτική με έφερε σε επαφή με τον κόσμο των ιδεών.

Γνώρισα, λοιπόν, υπέροχους ανθρώπους και πάνω απ’ όλα μου δόθηκε η ευκαιρία να παλέψω για τα όνειρά μου, άσχετα αν κάποια απ’ αυτά πραγματοποιήθηκαν και άλλα όχι. Όμως, υπήρχαν ταυτόχρονα και πράγματα που με πλήγωναν. Μάλιστα, καθώς η κρίση βαίνει καλπάζουσα, με πληγώνουν ακόμα περισσότερο.

Το πιο αρνητικό πράγμα απ’ όλα είναι τα πελατειακά δίκτυα και ο κρατισμός. Αυτό σάρωσε τη χώρα. Δεν υπάρχει τίποτε άλλο που να πλήγωσε τόσο πολύ τη χώρα. Ο

εχθρός, μάλιστα, είναι εσωτερικός, παρά το γεγονός ότι έχουμε την τάση να ψάχνουμε για εξωτερικούς εχθρούς. Φταίνε και οι ξένοι καμιά φορά, αλλά η κρίση είναι πρωτίστως κρίση δική μας, εσωτερική.

Κατά την τριακονταετή δημόσια ζωή μου διαπίστωσα ότι δεν υπήρχε τίποτα για τους πολίτες, όλα τα έκανε το κράτος. Και όταν πήγαινε να ανθίσει κάποιο λουλούδι στην κοινωνία, υπήρχε τρόπος να το εξουδετερώσουμε και αυτό. Η κατάρρευση - μην αμφιβάλλετε γι' αυτό - ήταν πρώτα αξιακή και μετά οικονομική.

Μέσα απ' αυτό το περιβάλλον, λοιπόν, τα φορτώσαμε όλα στο κράτος. Αυτό βόλεψε πολλούς και θα σας πω μόνο ένα παράδειγμα, για να καταλάβετε τι ακριβώς εννοώ. Τη νύχτα των σεισμών της Καλαμάτας το 1986 έζησα κάτι συγκλονιστικό: ήταν αυτός ο σπουδαίος πολιτικός, ο Γιώργος Γεννηματάς, τότε Υπουργός Υγείας, ο οποίος ήρθε κατευθείαν απ' την Αθήνα, παρά το γεγονός ότι είχε κρίση ζαχάρου. Και όταν με συνάντησε μου είπε: "Είσαι έτοιμος να αναλάβεις την πόλη σου; Δεν έχεις καμιά αρμοδιότητα, αλλά, αν εσύ το αποφασίσεις, εγώ θα σε στηρίζω με όλους τους τρόπους".

Και μετά από μισή ώρα ήλθε ο μεγάλος μου μέντορας, ο αείμνηστος πολεοδόμος Γρηγόρης Διαμαντόπουλος, μια ευγενική και δυναμική φυσιογνωμία, ο οποίος μου είπε με δάκρυα στα μάτια: "Μην αφήσεις να μας πάρουν την πόλη. Δεν υπάρχει πολιτική φυσικών καταστροφών απ' το κράτος μας. Δίνει δάνεια για σεισμούς, τα βαφτίζει ανασυγκρότηση οικιστικού πλούτου και τέλειωσε. Αλλά ο σεισμός πλήττει τους ανθρώπους, δεν πλήττει τους τοίχους. Και οι πολίτες έχουν ανάγκες οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές, ψυχολογικές. Αν δεν αναταχθούν οι πολίτες σου, πώς θα αναταχθεί η πόλη σου;"

Και προσθέτει: "Όλα αυτά εγώ θα στα εντάξω σε ένα πρόγραμμα. Εσύ από αύριο θα τα ανακοινώνεις και σιγά-σιγά θα συγκροτήσουμε ένα πρόγραμμα, βάση του οποίου θα κάνουμε δράσεις".

Σας παρουσίασα ένα ακραίο παράδειγμα που δεν υπήρχε όμοιό του. Αργότερα με καλούσαν τιμητικά σε όλους τους σεισμούς και διαπίστωσα ότι πουθενά δεν επαναλήφθηκε το ίδιο. Ο κρατισμός επανήλθε δριμύτερος και πάλι.

Επειδή είμαι παιδί του δημόσιου χώρου και μ' αρέσει πολύ η θεωρία μελέτησα πριν αρχίσουμε το «ΔΙΑΖΩΜΑ» για να το οδηγήσουμε με σταθερά βήματα. Οι καθηγητές αρχαιολογίας, κ.κ. Βασίλης Λαμπρινουδάκης και Πέτρος Θέμελης, τους οποίους παρακολούθη με μεγάλη ταπεινότητα, καθώς και ο καθηγητής και πρόεδρος του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως, κος Δημήτρης Παντερμαλής, άνοιξαν το δρόμο για την προοδευτική αρχαιολογία.

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

Ας περάσουμε τώρα στο φαινόμενο του “κρατισμού”, το οποίο τσάκισε και τα κινήματα πολιτών. Ξέρετε πώς το ονομάζουν αυτό οι θεωρητικοί; Φαινόμενο του “εκκρεμούς”. Δηλαδή τα κινήματα πολιτών είτε άπλωναν το χέρι προς το κράτος (κυρίως τα κοινωνικά κινήματα) και άρχιζε επομένως μια ιδιότυπη διαπλοκή και εξάρτηση, είτε (κυρίως τα περιβαλλοντικά κινήματα) πήγαιναν στο άλλο άκρο του φάσματος, στον “ακτιβισμό”, δηλαδή στην αμφισβήτηση.

Όταν δημιουργούσαμε το “ΔΙΑΖΩΜΑ”, μετά από εκτενή συζήτηση, αποφασίσαμε να παραμείνουμε στο κέντρο του φάσματος. Εμείς γεννηθήκαμε για να υπηρετήσουμε την πατρίδα και ως εκ τούτου λάβαμε δύο κρίσιμες αποφάσεις:

- 1. Να μην πάρουμε ποτέ λεφτά απ’ το κράτος.*
- 2. Να μην πάρουμε ποτέ λεφτά απ’ την Ευρωπαϊκή Ένωση.*

Γιατί; Διότι υπάρχουν οι κρατικές δομές, αναφέρομαι κυρίως στο Υπουργείο Πολιτισμού, οι οποίες θα διαχειριστούν τα χρήματα για τα μνημεία μας. Εμείς απλώς φιλοδοξούμε να συμβάλουμε στην ποσοτική και ποιοτική βελτίωση των επιδόσεων του κράτους.

Αυτό που θέλω να μοιραστώ σήμερα μαζί σας είναι ότι τα παιδιά που ακούσαμε είναι μικρά διαμαντάκια αυτού του ονείρου που εκδηλωνόταν τότε, καθώς συζητούσαμε για το “ΔΙΑΖΩΜΑ”.

Ξέρετε τι είναι αυτό που ζήσαμε σήμερα; Αλλαγή παραδείγματος. Είναι η μελλοντική μας Ελλάδα που μας φωνάζει. Είναι αυτό που δεν ζήσαμε μέχρι τώρα και αυτό με πλήγωνε εμένα ως πολιτικό, ότι όλα δηλαδή τα έκανε το κράτος.

Το “ΔΙΑΖΩΜΑ”, λοιπόν, ήθελε να δείξει ότι υπάρχει και η κοινωνία. Ξέρετε, υπάρχει μια σύγχυση περί κράτους και δημόσιου αγαθού. Ορισμένοι πιστεύουν ότι το κράτος είναι οι υπάλληλοί του και τα όρια του κάθε υπουργείου. Όμως, το κράτος είναι ο καθένας από μας σήμερα εδώ. Ο καθένας μας είναι διφυής: έχει την ιδιωτική, αλλά και τη δημόσια σφαίρα μέσα του. Ποιο μείγμα των δύο παραπάνω διαμορφώνει ο καθένας μας μέσα του είναι προσωπική του υπόθεση. Ωστόσο, ο καθένας μας εν δυνάμει είναι ένας υπηρέτης του κράτους. Εγώ ποτέ μου δεν θα αποποιηθώ αυτή την ιδιότητα.

Στο “ΔΙΑΖΩΜΑ” κάνουμε πολύ προσεκτικά βήματα. Μέσα από βαθιά γνώση το ξεκινήσαμε και διανύουμε την πορεία μας διαχειριζόμενοι όχι χρήματα, αλλά άυλο αξιακό περιβάλλον.

Οι μεγάλες αλλαγές είναι άυλες, αυτό το διδάχθηκα από μικρό παιδί. Οι αλλαγές αφορούν τις νοοτροπίες που υπάρχουν. Και όλα αυτά που ακούσατε είναι ένα παράδειγμα αλλαγής νοοτροπιών.

Όμως, στην πατρίδα μας οι πολίτες πολλές φορές δικαιολογημένα γίνονται καχύποπτοι. Και όπως διδάχθηκα στους σεισμούς της Καλαμάτας τον εθελοντή δεν τον κερδίζεις μόνο με μια έκθεση ιδεών, αλλά με δυο προϋποθέσεις:

- 1) Να είσαι σε ένα περιβάλλον απόλυτης διαφάνειας, γι' αυτό τα πάντα στο «ΔΙΑΖΩΜΑ» είναι αναρτημένα στο διαδίκτυο.*
- 2) Να είσαι αποτελεσματικός. Τον εθελοντή κινδυνεύεις να τον χάσεις, ειδικά όταν αισθάνεται ότι είναι σε έναν οργανισμό που δεν παράγει, που δεν είναι αποτελεσματικός. Γι' αυτό λοιπόν έπρεπε να προσέξουμε και το δεύτερο σκέλος.*

*Τι ήταν λοιπόν το δεύτερο σκέλος; Μια λέξη μαγική. Μια λέξη που στην αρχή δεν την αναφέραμε. Θέλαμε πρώτα να διανύσουμε μια πορεία, προκειμένου εν συνεχεία να μπορούμε να την προφέρουμε. Η λέξη αυτή είναι οι **συνέργειες**. Η μεγαλύτερη ασθένεια του ελληνικού κράτους είναι ότι έχει δημιουργήσει άπειρες φυλακές. Αν θα έδινα μια ταμπέλα σήμερα στο ελληνικό κράτος, θα το ονόμαζα “μετασθωμανικό”. Δοβλέτια, εγωισμοί, ο καθένας στη φυλακή του. Και πολλοί ανόητοι πιστεύουν ότι με τον τρόπο αυτό και όντας φυλακισμένοι ανεβαίνουν και αποκτούν δύναμη.*

Μα το κράτος είναι το ωραιότερο πράγμα των τελευταίων 200 ετών. Είναι το σημαντικότερο εργαλείο στα χέρια των πολιτικών για την κοινωνία των πολιτών. Δυστυχώς, όμως, έγινε όχημα, όχι μόνο εξουσίας πάνω στους πολίτες, αλλά και ταπείνωσης των πολιτών και όλων των υγιών δυνάμεων. Αυτό στη χώρα μας δυστυχώς έγινε κατά τη διάρκεια της μεταπολίτευσης.

Στο θέμα της επιχειρηματικότητας θωπεύανε όλο το διαπλεκόμενο κομμάτι της οικονομίας. Το κομμάτι που πασχίζει, που παράγει πλούτο, βρισκόταν στο πυρ το εξώτερον. Συνεπώς το “ΔΙΑΖΩΜΑ” έπρεπε και εδώ να δώσει αλλαγή παραδείγματος. Έπρεπε να χτίσει μια συμμαχία που να μην αφήνει κανέναν έξω. Φυσικό ήταν, βέβαια, να ξεκινήσει από τους αρχαιολόγους και την οικογένειά τους.

Σκεφτείτε ότι όλοι μαζί, προτού βγάλουμε το Καταστατικό μας, κάναμε περίπου 250 προσωπικές επαφές με αρχαιολόγους, προκειμένου να είναι ενήμεροι και να μοιραστούμε μαζί τους το όνειρό μας. Μετά επεκταθήκαμε στο χώρο των διανοουμένων και των καλλιτεχνών, στις πόλεις και τις περιφέρειες, στους πολίτες και τελευταία βέβαια στην επιχειρηματικότητα, λόγω του ότι ήταν ενοχοποιημένη.

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

Και εγώ που σας τα λέω τώρα αυτά νιώθω και ενοχές, διότι στα πρώτα μου βήματα στην πολιτική ήμουν απ' αυτούς που την ενοχοποίησαν την επιχειρηματικότητα. Αρκετά, όμως, πρέπει να τελειώνουμε με αυτό το κεφάλαιο.

Συνεπώς, το "ΔΙΑΖΩΜΑ" είναι ένα παράδειγμα απόλυτης συνέργειας στη χώρα μας. Αυτά τα μικρά θαύματα που σας παρουσίασαν προηγουμένως οι ομιλητές οφείλονται πρώτον στην αλλαγή παραδείγματος και δεύτερον στις συνέργειες.

Για παράδειγμα η Πολιτιστική Διαδρομή στα αρχαία θέατρα της Ηπείρου είναι το πρώτο έργο της χώρας που εντάχθηκε στη νέα προγραμματική περίοδο χρηματοδοτήσεων του Ε.Σ.Π.Α. 2014-2020. Και τα πρώτα τεχνικά δελτία ήταν αυτά των αρχαίων θεάτρων των Γιτάνων και της Δωδώνης.

Σε αυτήν την περίπτωση το "ΔΙΑΖΩΜΑ" υποκίνησε Υπουργεία, Πανεπιστήμια, Τοπική Αυτοδιοίκηση, Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση, Φορείς, επιχειρηματίες. Αυτό που θα έπρεπε να συμβαίνει στη χώρα. Αλλά δεν είναι εύκολο, διότι "ξεβολεύει" πολλούς απ' τους ρόλους τους, τους κάνει να χάνουν τη μικροεξουσία τους.

Σκεφθείτε ότι εμένα το σύστημα με απέβαλε όταν έκανα τα Κ.Ε.Π., παρ' όλο που αυτά έδιναν αξιοπρέπεια στους πολίτες, ήταν η δημοκρατία της καθημερινότητας, της προσβασιμότητας των πολιτών στο κράτος.

Αρκούν όμως τα δύο προηγούμενα, δηλαδή η αλλαγή παραδείγματος και οι συνέργειες; Δεν αρκούν. Χρειάζεται και ένα τελευταίο που το ζήσαμε τόσο πλούσια σήμερα. Χρειάζεται να ονειρεύεται κανείς. Η χώρα αυτή έχει πάψει να ονειρεύεται. Δεν υπάρχει φαντασία, δεν υπάρχει όνειρο. Το αντίθετα μάλιστα υπάρχει η λοιδορία για όσους ονειρεύονται, καθώς τους θεωρούν αιθεροβάμονες, ουτοπιστές.

Η ουτοπία, όμως, είναι μία πρόωρη αλήθεια. Και όσο για τους αιθεροβάμονες, απαντώ εγώ, μόνο αυτοί που ονειρεύονται και έχουν πάθος μπορούν να πραγματοποιήσουν τα όνειρά τους. Σήμερα λοιπόν η αίθουσα γέμισε όνειρα.

Σας ευχαριστώ πολύ γι' αυτή τη συγκίνηση, ευχαριστώ τα παιδιά, αλλά μην φύγετε έτσι σήμερα. Κρατήστε αυτά τα όνειρα. Κρατήστε και αυτό που είπε η Λυδία: ότι δηλαδή είμαστε απ' αυτούς που μπορούμε και είμαστε μάλιστα και πεισματάρηδες. Μπορούμε να παλεύουμε παρά τις απογοητεύσεις, γιατί η χώρα μας αξίζει ένα καλύτερο μέλλον, ένα πιο φωτεινό μέλλον. Σας ευχαριστώ πολύ».

Κλείνοντας, η κα Νάντια Δρακούλα, αφού ευχαρίστησε θερμά όλους για την παρουσία τους, κήρυξε τη λήξη των εργασιών της συνάντησης νέων του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ».